

Broj 8-9 • Ljubljana, avgust-septembar 1933 • Godina XV

Desetogodišnjica života Njegovog Visočanstva Prestolonaslednika Petra, starešine Saveza SKJ

6 septembra o. g. navršilo se je punih deset godina otkada je ugledao svetlost dana Naslednik Prestola naše ujedinjene i moćne otađbine Njegovo Visočanstvo Prestolonaslednik Petar, starešina jugoslovenskog Sokolstva.

Kome još nije živo u pameti ono veselje i oduševljenje, koje je obuzelo čitav naš narod kada je Providnost podarila pred deset godina našem uzvišenom Kraljevskom Paru Svog Prvenca Sina, Svome velikom Ocu naslednika, a našem narodu i našoj slobodnoj, ujedinjenoj i velikoj državi svog budućeg Vladara? — Sve je dalo oduška svome unutarnjem raspoloženju, sve je sa suzama radosnicama pozdravljalo naše drage i uzvišene Kraljevske Roditelje i Njihovog Prvenca Sina; sve je bilo svesno, da je našem narodu zasvetlila nova zvezda predvodnica, koja će ga voditi daljnjem napretku, sreći i blagostanju, k novoj slavi i potpunom oslobođenju i ujedinjenju našeg naroda.

Ovih deset godina Njegova života dokazale su nam, da se nismo prevarili u svojim nadama, već da su one bile i suviše skromne. Život našeg Prestolonaslednika, našeg dragog starešine, živi je zalog da će jednog dana sestati na Presto vredan i dostojan Naslednik Svog velikog, junačkog i mudrog Oca, ratnika i državnika, Svog slavnog Deda i Prađeda. Bistrina uma našeg Prestolonaslednika, Njegov rad, Njegova ljubav prema Braći, štedljivost, točnost u izvršavanju Svojih dužnosti, ljubav prema nauci i knjizi, kao i prema telesnom uzgoju, ljubav prema Svome narodu i Sokolstvu, koje je srž našeg zdravog naroda i slovenske uzajamnosti i sloge, garantuju nam da naš narod — kojemu će On jednom stupiti na čelo — čeka lepa i svetla budućnost.

Ljubav, koju nepodeljeno gaji naš narod prema svom Kraljeviću Petru, došla je do svog punog izražaja i u proslavama Njegove desetogodišnjice rođenja. Čitav naš narod spontano je učestvovao u tim proslavama, da i izvanjim načinom manifestuje svoju ljubav i privrženost prema našem uzvišenom Vladalačkom Domu i prema budućem kormilaru naše državne lađe.

Našem ljubljenom Kraljeviću, našem dragom bratu starešini, želimo i mi naraštajci i naraštajke srećan i dug život za dobro našeg naroda, naše velike i moćne Kraljevine Jugoslavije i za još jači procvat našeg Sokolstva, kome On stoji na čelu!

Živeo naš dragi starešina Prestolonaslednik Petar!

Zdravo!

Bratje in sestre!

(Govor staroste sokolske župe Ljubljana br. dr. Pippenbacherja na svečani seji župne uprave in uprav sokolskih društev v Ljubljani ob proslavi 10 letnice rojstva Nj. Vis. prestolonaslednika Petra, dne 5. septembra 1933 na Taboru.)

V zgodnjih jutranjih urah dne 7. septembra 1923. se je raznesla po vsej državi blažena vest, da so se prejšnji dan zjutraj zglasile rojenice na kraljevskem dvoru v Beogradu. V Ljubljani in v drugih krajih naše kraljevine so bile hiše okrašene z zastavami, ljudstvo brez razlike socialnega položaja je pa v svečanostnem razpoloženju in domoljubnem navdušenju izražalo svoje veselje nad radostnim dogodkom. 101 strel, oddan od tukajšnjega topništva, je naznanil ljubljanskemu prebivalstvu, da je kraljevski novorojenček moško dete, ki postaja po določenih čl. 56 državne ustave prestolonaslednik. Velik, slaven in velpomemben za našo domovino je bil 6. september pred desetimi leti kajti rojstvo prestolonaslednika je bil političen dogodek prvega reda. Dejstvo, da je dobila jugoslovenska krona dediča, je namreč ustvarilo dinastiji in državi siguren element stabilnosti in s tem velevažen pogoj srečne bodočnosti našega naroda.

Jutri bo torej praznovala vsa Jugoslavija desetletnico dragocenega življenja prvorojenca naših kraljevskih Veličanstev. Veselje visokih roditeljev bo radostno odmevalo v domoljubnih srcih vseh iskrenih Jugoslovenov.

Jugoslovensko Sokolstvo pa ima še poseben vzrok, da se raduje jutrišnjega splošnega slavlja in da polni srca njegovih pripadnikov izredno veselje in navdušenje.

Kakor Vam je, bratje in sestre, vsem znano, je Njegovo Veličanstvo naš modri kralj, vpoštevajoč slavno preteklost Sokolstva v predvojni dobi, njegove brezprimerne žrtve med svetovno vojno ter njegove ne male zasluge za naše osvobojenje in okrepitev narodnega in držav. edinstva, 5. dec. 1929. leta sankcioniral zakon o ustanovitvi Sokola kraljevine Jugoslavije. S tem visokim historičnim aktom je bil položen graniten temelj veličastni stavbi, ki ima za cilj telesni, duševni in moralni preporod jugoslovenskega človeka, ki naj po svojih vrlinah prekaša drugo človeštvo. Z imenovanim zakonom je bila ustvarjena trdna vez, ki nerazdružno spaja v eno nedeljivo celoto tri brate iste krvi, ki jim je usoda določila isto bodočnost. Da dobi veliki pomen in važnost omenjene visoke odločitve viden znak in krepek poudarek, je postavilo Nj. Veličanstvo svojega oboževanega prvorojenca na čelo jugosl. Sokolstva. Seveda je bil to začasno le simbol kraljeve naklonjenosti napram organizaciji, ki ji je določena velevažna naloga aktivno sodelovati pri duhovni in moralni ter s tem politični in ekonomski konsolidaciji naše lepe domovine. Sokolstvo pa že težko in z velikim hrepenenjem pričakuje radostnega trenutka, ko mu bo dana sreča, da se bo nominalnosti pridružila realnost in bo Nj. Vis. prestolonaslednik res stopil na čelo naše viteške organizacije in smotreno vodil in privedel jugosl. Sokolstvo pri merodajnih oblastih in odločilnih činiteljih na ono stopnjo uvaževanja, ki mu pri njegovih plemenitih nalogah in visokih ciljnih gre in mu je ob pravilnem pojmovanju najvišjih državnih interesov noben patriot odrekati ne more in ne sme.

Bratje in sestre, naša vroča srčna želja je, vedno in posebno še v tem svečanem trenutku, da bi se mladi kraljevič tudi naprej razvijal in rasel v radost svojih visokih roditeljev in da bi se okitil z vsemi vrlinami svojega herojskega deda in vsemi krepostmi svojega junaškega očeta ter postal tako dika in ponos ter trdna opora in kreпка zaščita naše domovine.

Vabim Vas, sestre in bratje, da v znak visokega spoštovanja, globoke ljubezni in neomajne vdanosti in zvestobe do njunih Veličanstev ter vsega kraljevskega doma in zlasti v počastitev Visokega jubilaranta, staroste Saveza SKJ; zakličemo trikrat: Zdravo!

I pokrajinski slet SKJ u Ljubljani

Pred sletom

Već nekoliko dana pred glavnim sletskim danima poprimila je sokolska Ljubljana svečani izgled. Obavila se u svečano ruho da svom toplinom sokolskog srca i sokolske duše primi u svoju sredinu velike množice sokolskih pripadnika, veliku sokolsku vojsku. Sve ulice bile su okićene zelenilom i narodnim bojama, izlozi bili su ukrašeni, kuće i ustanove iskitile su prozore zastavama, čilimovima i cvećem. Sve je bilo u svečanom iščekivanju velikih i svetlih dana sokolske misli i čiste jugoslovenske ideje. Na svim licima opažala se je neusiljena radost, vesela užurbanost i samopregor.

Dolazak sokolske braće iz inozemstva i iz domovine

Već 24 juna počeli su pristizavati **takmičari** iz naše otadžbine, koji su imali da nastupe na sokolskim takmičenjima, koja su se održavala dne 25, 26 i 27 juna. Došlo ih je poldrug tisuće.

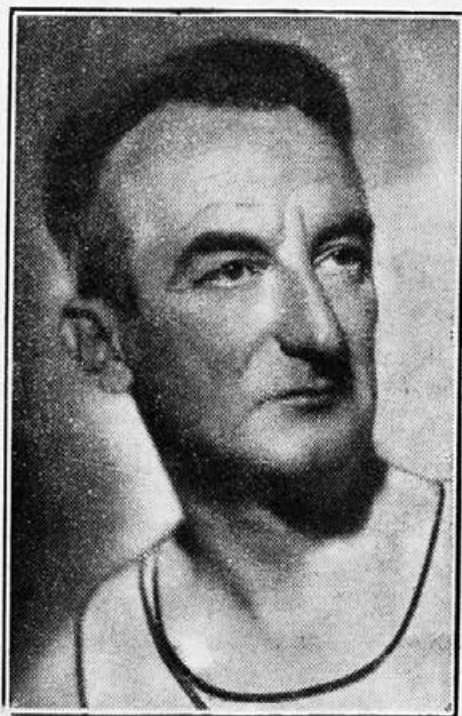
Naročito je bio dirljiv **doček sokolske braće iz Češkoslovačke**. Došli su u našu belu Ljubljanu u četiri posebna vlaka. Već 25 juna stigla su tri posebna vlaka.

Sletski odbor odaslao im je u susret naročite izaslanike, koji su ih dočekali na granici i dopratili do Ljubljane. Braća Čehoslovaci bili su na putu kroz Jugoslaviju svuda srdačno dočekani i pozdravljeni. Doček braće Čehoslovaka bio je nada sve veličanstven naročito u Ljubljani. Ogromno mnoštvo naroda sleglo se je na ljubljanske ulice da dade oduška svome oduševljenju, da iz dubine srca pozdravi svoju severnu sokolsku braću. Starešinstvo našeg Sokolskog saveza bilo je zastupano u punom broju, a glazba Sokola I iz Ljubljane dočekivala je s pesmom svoju braću. Kad su tri vlaka prepuna Sokola i Sokolica iz Češkoslovačke stigla na ljubljansku stanicu, prolamao se je vazduh od oduševljenih pokliča i pozdrava. Na njihovom putu kroz grad bili su neopisivo srdačno dočekivani i posuti hrpama cveća.

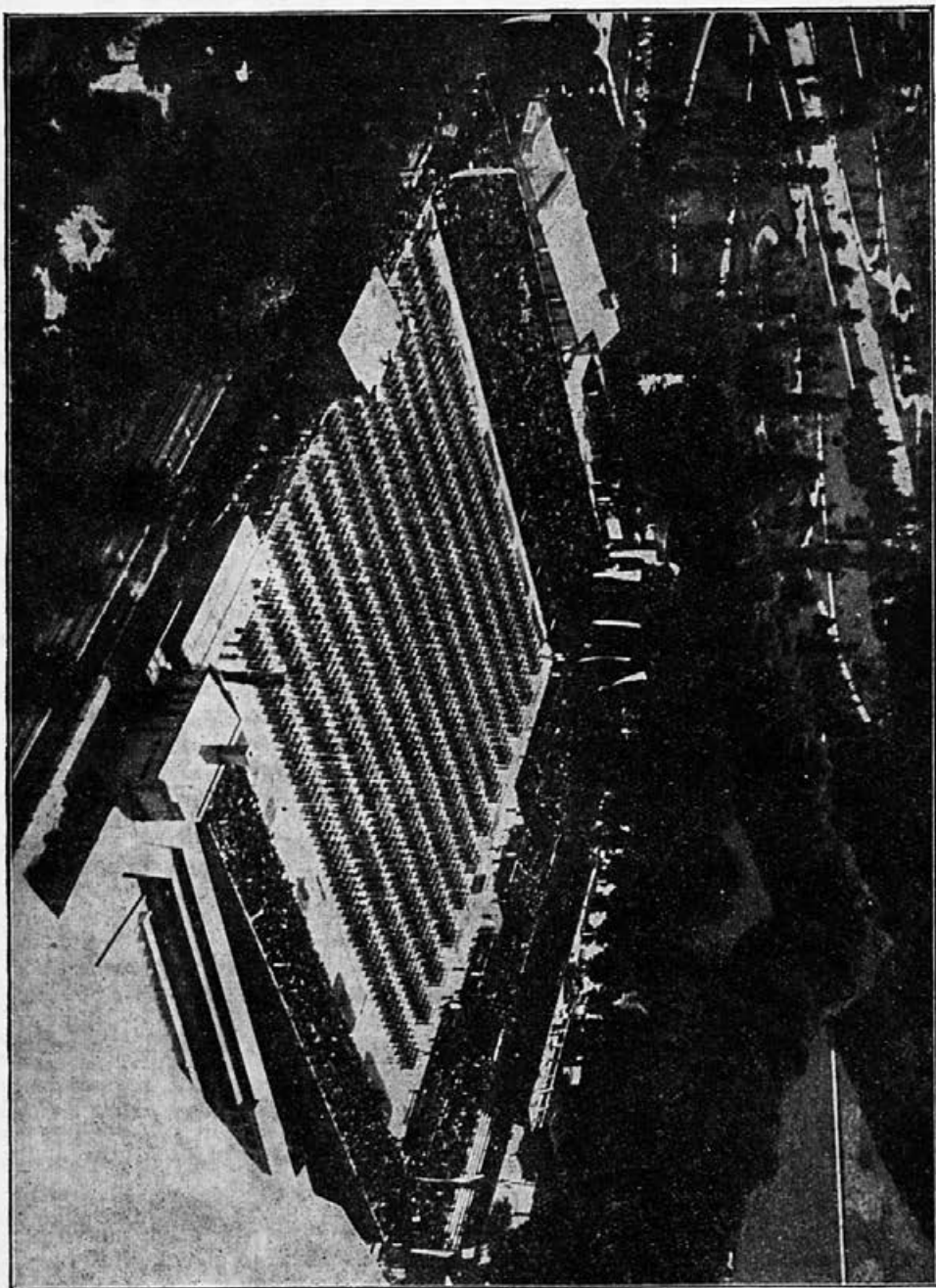
Naši Sokoli stizavali su redovitim i posebnim vlakovima. Ogroman broj vlakova stizavao je prepun Sokola. Vagoni iskićeni zelenilom i barjacima. U vagonima život, veselje, pesma. Došlo ih je iz svih krajeva prostrane Jugoslavije, njih oko trideset tisuća.

Naši dični **mornari** stigli su 25 juna s lepim brojem od 200. Dočekani su onako kako to doliči našim ponositim mornarima. Iza njih stigli su **vojnici** iz Maribora, Celja i Škofje Loke. I oni su bili srdačno dočekani i burno pozdravljeni.

Ruski Sokoli u emigraciji stigli su u Ljubljanu dne 27 juna, njih preko 300. Stigli su pod vodstvom braće Drajlina, Artamonova, Kambulina, Baljčara, Grabora i Rževskoga. Dočekani su od velikog broja našeg i češkoslovačkog Sokolstva. Braća Rusi bili su srdačno dočekani i bili su predmetom opšte pažnje za čitava njihova bivanja u Ljubljani.

Brat Miroslav Ambrožič,
načelnik Saveza SKJ

I pokrojnjski slet u Ljubljani 1933 — Nastup članova gledan s letala

27 juna

Već zarana ovog dana otišla je oveća deputacija našeg, češkoslovačkog i ruskog Sokolstva na grob brata dra Ivana Oražna, prvog starešine Jugoslovenskog Sokolstva. Na grobu su održani komemoracioni govori i položeni vencici sa strane našeg i češkoslovačkog Sokolstva.

Naveče 27 juna održano je na Taboru pozdravno veče, gde se okupilo predstavništvo našeg, češkoslovačkog i ruskog Sokolstva, kao i predstavnici građanskih i vojnih vlasti, predstavnici Senata i Narodne skupštine, kao i razne ugledne ličnosti iz kulturnih, gospodarskih i humanih ustanova. Drage goste pozdravio je I zamenik starešine Saveza SKJ brat E. Gangl. S ovog večera poslati su brzoglasni pozdravi Nj. Vel. Kralju Aleksandru, Predsedniku Češkoslovačke Republike br. dru T. G. Masariku i predsedniku Poljske Republike I. Moščickom.

Iza br. Gangla uzeo je reč ministar za fizičko vaspitanje naroda brat dr. Hanžek, koji je održao vrlo lep govor. Nato je još govorio potpredsednik Senata br. dr. Novak. U ime grada Ljubljane pozdravio je goste br. dr. Puc, gradonačelnik. Brat Truhlarž govorio je u ime ČOS vrlo lepo i zanosno. Njegov govor bio je popraćen burnim odobravanjem i pljeskom. Iza toga govorio je još predstavnik ruskog Sokolstva br. Artamonov. Na koncu progovorio je još i brat Milošević, narodni poslanik i sekretar Narodne skupštine.

27 naveče, u isto vreme kada je održavano pozdravno veče na Taboru, održana je na sletištu akademija, na kojoj su uzeli učešća ne samo odredi ljubljanskih sokolskih društava, već također i vrste iz drugih društava u našoj domovini. Ova akademija, na kojoj je bilo prisutno preko 5000 gledalaca, pokazala je smotren i žilav rad u sokolskim vežbaonicama naših sokolskih društava. Akademija je uspela u svakom pogledu.

28 juna

Oko 11 sati održana je glavna skupština Ljubljanskog Sokola. Na toj skupštini našli su se na okupu predstavnici Vlade, Senata i Narodne skupštine. Vodstvo našeg Saveza bilo je zastupano u punom broju. Bili su prisutni i predstavnici češkoslovačkog i ruskog Sokolstva. Glavnu skupštinu je otvorio br. Kajzelj, koji je pozdravio prisutne, a nato je održao govor počasni starešina Ljubljanskog Sokola br. dr. Viktor Murnik, koji je u glavnim crtama orisao rad i delovanje Ljubljanskog Sokola od svoga početka do danas. Govor brata dra Murnika, koji je bio i tako topao i tako dubok, bio je popraćen burnim odobravanjem. Nato je ministar za fizičko vaspitanje naroda br. dr. Hanžek s nekoliko prigodnih reči izručio visoko odlikovanje Nj. Vel. Kralja, kojim je odlikovao najstariju braću iz Ljubljanskog Sokola brata Mulačeka i Graseli-a. Odlikovani su redom Jugoslovenske krune III stepena. Brat Mulaček je lično prisustvovao ovom činu, dok je odlikovanje bratu Graseli-u izručeno kod kuće, zbog njegove starosti i iznemoglosti. Na ovoj visokoj pažnji Nj. Vel. Kralja zahvalio se je brat Kajzelj, starešina Ljubljanskog Sokola.

Nato su pročitane brzoglasne čestitke jubilarcu, kojih je vrlo velik broj. Usmeno je još čestitao jubilaranom društvu odaslanik ljubljanskog Univerziteta prof. Spektorski, a sa strane ruskog Sokolstva br. Drayling i br. Sakov.

Starim sokolskim radenicima podeljene su naročite sletske značke. S ove veličanstvene glavne skupštine odaslati su brzoglasni pozdravi Nj. Vel. Kralju.

Javni nastup

Već mnogo pre zakazanog vremena počela je živa reka sokolskih pripadnika i građanstva da ispunja prostrano sokolsko sletišće. Na tom malenom prostoru, za ovoliki broj gledalaca, sakupilo se je preko 30.000 publike, tako, da je i najmanji kutić bio zaposednut. Već pre početka same javne vežbe moralo se je zatvoriti sve ulaze. Mnogo je još sokolskog sveta ostalo na glavnim i pokrajnim ulicama, želeći da i ono bude svedokom žive sokolske snage, stvaranja i rada. Sav taj prostor naličio je šarenoj livadi gde se

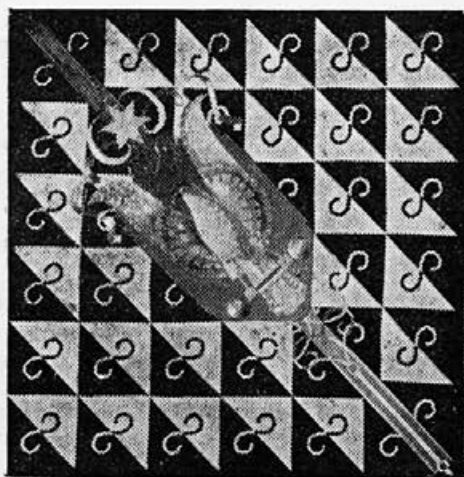

**Pobednička vrsta Ljubljanskog Sokola na međusletskim takmičenjima s mačem
Nj. Vel. Kralja Aleksandra I**

sljubljuju beli i crveni cvetovi, plavetilo i šarolikost sokolskih i nacionalnih naših boja. Tribune bile su prepune posetnika, a lože su primile cvet našeg nacionalnog i kuturnog života. Tu su se našli na okupu pretstavnici našeg, češkoslovačkog i ruskog Sokolstva, pretstavnici Vlade, Senata i Narodne skupštine, pretstavnici civilnih i vojnih vlasti, pretstavnici prosvete i raznih udruženja kao i naše napredno novinstvo.

U tri sata stupio je u počasnu ložu zastupnik Njegova Veličanstva armijski deneral g. Marić. Njegov dolazak bio je popraćen dugotrajnim poklicima Nj. Vel. Kralju. Tada je načelnik Saveza SKJ br. M. Ambrožič dao znak za početak vežbanja. Iza danog znaka stupilo je na sletišće 3300 Sokola-vežbača, koji su se svrstali na sletišću, a br. načelnik Ambrožič kliknuo je sakupljenom članstvu: »Njegovom Veličanstvu Kralju i Kraljevskom Domu — Zdravo!« — a iz 3300 grla odjeknuo je gromki »Zdravo!« Nato je otsvirana državna himna. Nato je stupila pred postrojene vežbače pobednička vrsta Ljubljanskog Sokola, koja je na takmičenjima osvojila Mač Nj. Vel. Kralja. Mač im je izručio zastupnik Nj. Vel. Kralja arm. deneral g. Marić.

Iza predaje Mača otpočele su vežbe muškog članstva, koji su nastupili sa svojim prostim vežbama. Njihove efektne i skladno izvedene vežbe podigle su urnebes odobravanja i aplauza. Nato su stupile na sletišće članice (3000) Saveza SKJ sa svojim prostim vežbama. I njihovo lepo, skladno i precizno vežbanje zaslužilo je more aplauza, kojim su bile nagrađene od prisutnih gledalaca. Iza naših članica stupili su na sletišće članovi ČOS, njih 440 na broju. Već sam njihov nastup izazvao je spontano oduševljenje i pozdravljanje. Vežbali su krasno i ako su njihove vežbe bile naročito teške, i svestrano odobravanje i pokliči bili su im nagrada. Iza braće Čehoslovaka nastupili su braća Rusi u vežbama s mačevima. Njihova stilizovana borba, savršeno izvađanje, njihov nastup i ostup, oduševio je publiku, koja ih je nagrađila dugotrajnim pljeskom i odobravanjem. Iza kraće stanke stupili su na sletišće sve kategorije Ljubljanskog Sokola na čelu sa svojim dvema starim i slavnim zastavama. Vodi ih brat dr. Murnik. Ljubljanski Sokol nastupa sa svojom posebnom jubilarnom tačkom, sastavom brata dra Murnika. Nastupaju sve kategorije društva. Odugačak sastav, koji postaje sve dražim što više traje. Izvežbanost uzorna, držanje odlično, kombinacije savršene. Takve točke kod nas se ne mogu videti, niti pomisliti. Vežba se uz pevanje »Naprej zastave Slave«. Iza vežbe postrojavaju se sve kategorije pred Kraljevom ložom, a odaslanici Ljubljanskog Sokola stupaju u Kraljevu ložu, da prime visoko od-

Lice i naličje nove zastave Ljubljanskog Sokola, dar Nj. Vel. Kralja

likovanje i visoki dar Nj. Vel. Kralja — krasnu zastavu. Zastavu izručuje general g. Marić, vidno dirnut, s ovim rečima:

»Po nalogu Njegova Veličanstva Kralja, uzvišenog kuma i darovatelja, izručujem ovu zastavu, simbol naše velike i moćne otadžbine Ljubljanskom Sokolu, kao znak visokog poštovanja i odlikovanja Njegovog Veličanstva Kralja. Čestitajući Vam ujedno na tom visokom odlikovanju, želim da budete snažni i ponosni i da nastojite da budete posvuda i u svakoj prilici vredni poverenja i pozornosti, koju Vam i ovom prilikom također iskazuje Njegovo Veličanstvo Kralj. Pod ovom zastavom, visoko uzdignutom u muževnoj ruci, sabrani u neprobnoj falangi pod vodstvom viteškog sina viteškog Kralja, Vašeg starešine Njegovog Visočanstva Prestolonaslednika Petra, kročite samo napred, smelo, ponosno, i pobedonosno k svome cilju, k obistinjenju Vaših ideala i nada, koje postavljaju u Vas Kralj i Otadžbina. Zdravo!«

Iza ovog svečanog čina prolamalo se je sletišće od gromkog pozdravljanja i poklika. Nato je Ljubljanski Sokol, na čelu s novom zastavom, prodefilovao ispred Kraljeve lože i publike, burno aklamiran.

Iza ove najlepše i najefektnije točke stupile su na sletišće dve izabrane čete Podoficirske škole iz Maribora. Njihov nastup izazvao je opšte odobravanje i klicanje našoj vojsci. Tada su nastupile pojedine župe sa svojim seoskim Sokolima. Njihove vežbe pokazale su intenzivan rad, koji se gaji u našim sokolskim četama, koje postaju središtem našeg sokolskog rada i nastojanja. Općinstvo ih je nagradilo morem poklika i pozdrava. Kao zadnja točka bio je nastup naših vrljih mornara. Vežbalo ih je 130 Kovačevo »Buči, buči Morje adrijansko...«. Vitka, ožežena tela naših mornara, njihovo savršeno telo kao iz medi, kao i njihovo savršeno izvođenje vežbi, zanelo je sletišće. Pokličima našim čuvarima Jadrana nije bilo ni kraja ni konca. Pokazali su da su vredni poverenja, koje se u njih polaže. S ovom divnom točkom bio je završen javni nastup na dan našeg sokolskog Vidovdana.

Naše Sokolstvo nije poznavalo mira ni uveče. Ono je svakoga dana dolazilo pred publiku s novim programima, s novim proizvodima svoga rada. Tako su na Vidovdan uveče održane dve vrlo lepe i uspele akademije. Jedna je održana na sletišću sa strane Ljubljanskog Sokola, a druga na Taboru sa strane Sokolskog društva Zagreb III. Akademija na sletišću održana je u moru svetla brojnih reflektora. Program je bio vrlo obilan i biran; sastavi većim delom br. dra Murnika. Publike vrlo mnogo. Uspeh odličan. Druga akademija na Taboru, priredena sa strane Sok. društva Zagreb III, bila je posvećena našoj zarobljenoj braći. I sami sastavi bili su sastavljeni u tom duhu. Prisutni su bili pretstavnici sviju sokolskih saveza, kao i pretstavnici raznih društava i organizacija, kao i pretstavnici civilnih i vojnih vlasti.

Izrečeni su mnogi lepi govori i dana i zadana reč, da se neće nikada zaboraviti našu neoslobodenu braću. Uspeh odličan; publika nije mogla sva da stane u prostranom sokolskom domu.

29 juna

Veličanstvena povorka

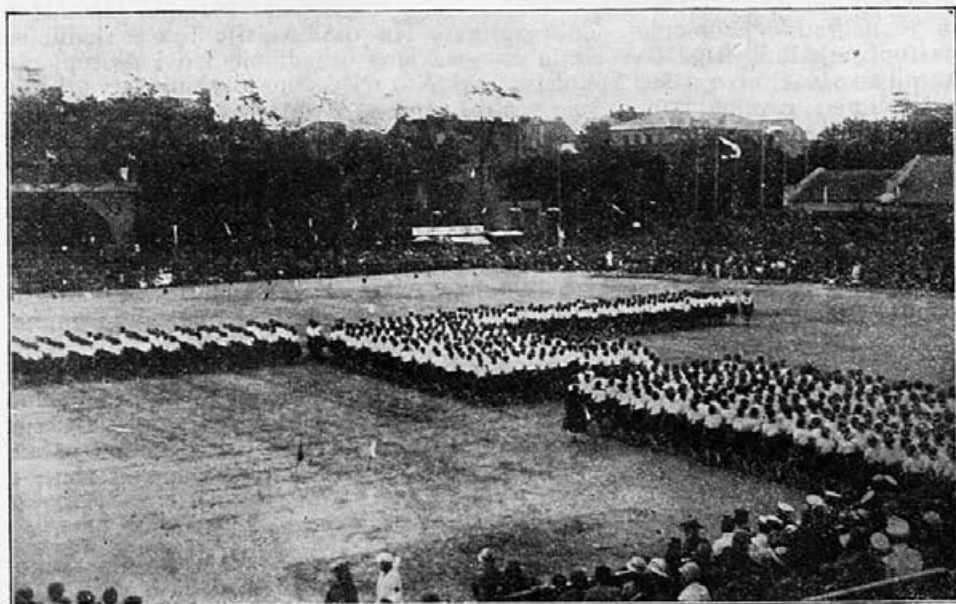
Pred podne 29 juna bilo je određeno za povorku. Iako je imala da krene povorka u 8 sati, već u 7 sati počelo je Sokolstvo pristizavati na svoja određena mesta. Tačno u određeno vreme krenula je povorka sa svoga mesta da pređe put od 6 km. Župe stupaju abecednim redom, poslednja je župa Ljubljana, a Ljubljanski Sokol stupa na zadnjem mestu. U povorci stupa 23.250 Sokola i Sokolica sa 448 zastava i 48 glazba. Mladost, veselje, oduševljenje učesnika povorke pobuđuje isto raspoloženje i kod gledalaca, koji oduševljeno pozdravljaju, sipaju cveće na naše Sokolove. Oduševljeno klicanje, mahanje rupcima, pozdravi i otpozdravi. Sve je oduševljeno, sve hoće da kretanjem, rečju i nasmejanim licem dade oduška svome veselju, svojoj ljubavi prema Sokolstvu. Povorka prolazi ulicama u savršenom redu, kao prava vojska. Traje sat i po. Kod potpunog razvića povorke čelo se sastaje na jednom mestu sa začeljem. Sva ta sokolska vojska sastaje se na Kongresnom trgu, koji je iako najprostraniji u Ljubljani, premalen da primi sve to mnoštvo Sokolstva. Svrstava se i u pokrajnim ulicama. Kad se je sve Sokolstvo sakupilo pozdravio ga je I zamenik starešine Saveza SKJ brat E. Gangl, koji ujedno govori o uzvišenoj sokolskoj ideji i slovenskoj uzajamnosti. Iza toga sav taj veličanstveni zbor peva »Hej Sloveni...« Nato razlaz, da se opet sva ta sokolska vojska nađe na sletištu posle podne na drugom javnom nastupu.

Sviju učesnika u povorci bilo je 23.250. Od toga je 48 glazbi, 448 sokolskih barjaka, 400 sokolskih konjanika, 5.553 člana i 518 članica u svečanim sokolskim odorama, te 3.107 članica u vežbačkom odelu.

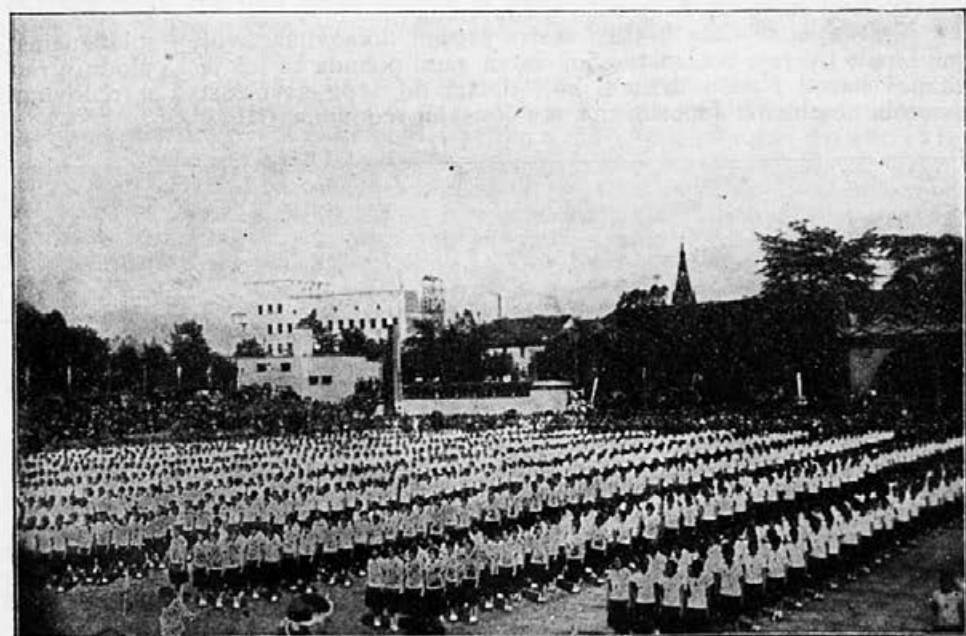
Javni nastup

Javni nastup 29 juna trebao je da otpočne u 4 sata posle podne. Kao što je općinstvo i Sokolstvo i prvog dana, još mnogo ranije samog početka javne vežbe, ispunilo sletišta, tako, da je i ovog dana mnogo njih ostalo van dasaka sletišta. 30.000 gledalaca i ovog dana! Kakva krasna slika, kakav život, kakav mravinjak sokolskog života, uvek svežeg, uvek mladog! Lože su i ovog dana bile prepune odličnih gostiju: ministara, senatora, narodnih poslanika, predstavnika vojske i građanskih vlasti, vodećih krugova našeg, češkoslovačkog i ruskog Sokolstva. U 17 sati stigao je i izaslanik poljskog Sokolstva brat Adam Zamojski sa sekretarom poljskog Sokolstva br. A. Bogoslavskim.

Kako smo već napred spomenuli javna vežba počela je u 4 sata. Nastup je vodio savezni načelnik br. Ambrožič i savezna načelnica s. E. Skalarjeva. Najpre je nastupilo 3300 članova našeg Saveza i to iz onih župa za koje slet nije bio obavezan. Videli smo iste vežbe kao i prošlog dana. Sletišta je prekriveno ogromnim brojem vežbača, mladih, lepih, zdravih. Urnebes oduševljenja prati ih već kod samog stupanja na sletišta. Vežbe izvode lepo i skladno. Publika ih nagrađuje pljeskom. Odlaze. Iza njih stupaju na sletišta članice. Ima ih 2500. Njihove lepe vežbe, graciozno izvađanje, pokreti, kao i nastup i otstup izazvali su buru oduševljenja i poklika našim vrednim članicama. Iza njih nastupili su ruski Sokoli i Sokolice, koji su, uz pevanje ruskih narodnih pesama, izvađali ruske narodne plesove. Ova tačka pobudila je opštu pozornost i bila je nagradena dugotrajnim odobravanjem i poklicima povlađivanja. Nato su stupile na sletišta članice ČOS, njih 960 na broju. I one su, kao što to uvek čine, izvele svoje proste vežbe vrlo dobro. Općinstvo ih je nagradilo morem aplauza, i poklicima bratskoj Republici nije bilo kraja ni konca. Iza naših severnih sestara nastupilo je 800 vojnika-pešaka sa svojim vežbama s puškama. Njihovo odlično izvađanje podiglo je urnebes poklika i pohvala našoj vojsci i našem viteškom Kralju. Izvađali su vežbe na skladbu »Ja sam Sloven«. Sastav od br. Ivana Kovača. Iza toga stupili su na sletišta naši sokolski veterani, njih 460 na broju, koji su izvodili svoje proste vežbe, sastavljene za II slovenski svesokolski slet u Ljubljani god. 1904.

I pokrajinski slet u Ljubljani 1933 — Nastup češkoslovačkih sestara

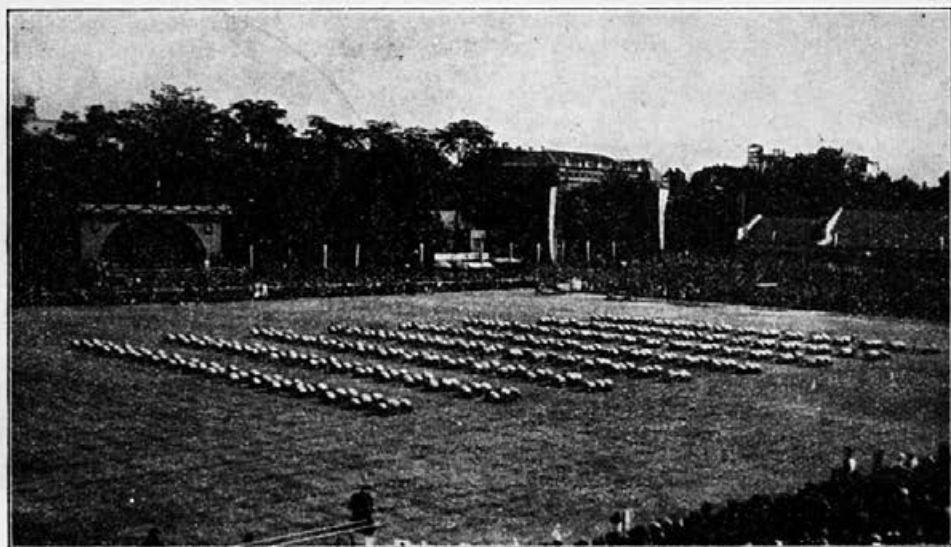
I pokrajinski slet u Ljubljani 1933 — Članice SSKJ

Nastup ove starije naše braće zaneo je sve gledaoce. Bilo je i rosnih očiju, suza radosnica, gledajući naše »starce«, kako mladenački vežbaju. Općinstvo ih je nagradilo neobičnim odobravanjem. Iza naše starije braće sledili su nastupi pojedinih župa i vežbanja na spravama odjednom. I ovi nastupi pokazali su visoki nivo našeg Sokolstva, naročito našeg seoskog Sokolstva. Kako vežbači na spravama, koji su vrlo vešto i uspešno izvadali svoje teške sastave, tako su i naši seoski Sokoli poznjeli zasluženi pljesak i odobravanje. Nato su stupili na sletišta naši dični čuvari Jadrana, naši ponosni mornari, da ponovno izvedu svoje proste vežbe uz skladbu »Buči, buči, Morje adrijansko...«. I ovog dana nastupili su u punom broju od 200. Njihove vežbe ubrale su i ovog dana more usklika i pohvala, kao i povika našem moru i našim mornarima. Zadnja točka programa bio je nastup sokolske konjanice. Odeljenje članova iz Varaždina i muški naraštaj iz Čakovca nastupili su na voltežirkonju. Njihov nastup pokazao je visoko razumevanje i za ovu granu gimnastike, izvodeći na konju razne bravure. Konjički odeo članova izvodio je, međutim, vrlo lepi karusel. Nastup konjice završila je skupina ljubljanskih konjaničkih odeljenja. Ovaj nastup bio je nada sve zanimiv. Šteta je samo što je kiša pokvarila da nije mogla ova točka da dođe do svog punog izražaja. Općinstvo je naše vrle konjanike nagradilo zaslužnim priznanjem i aplauzom. S ovime je bio završen drugi javni nastup I pokrajinskog sleta u Ljubljani.

Razlaz

Već 29 navečer počele su nekoje skupine da se vraćaju svojim domovima. Mnogi su pak ostali u Ljubljani više dana da razgledaju grad i da poduzmu razne izlete po Slovenačkoj. Braća Čehoslovaci otišli su na naše more, da se naužiju i njegovih lepota. Ljubljana je još nekoliko dana bila u svečanom raspoloženju. Pojedina društva i župe odlazile su s posebnim i redovitim vlakovima. Pratila ih je glazba i pesma, poklici i pozdravi ostale braće i građana sokolske Ljubljane. Otišla su naša braća, ali uspomene na njih još su uvek tako žive, tako svetle. Osvojili su svojim držanjem, svojim ophodjenjem i svojom disciplinom ljubav stanovnika čitave naše prostrane države, koji su se tih dana našli u Ljubljani.

Vratila su se naša braća i sestre svojim domovima, svojim sokolanama, puni nade i vere u poslanstvo Sokolstva, puni pobuda za još jači i plodniji rad za naš narod i našu državu, koji dolazi do svog savršenstva u redovima svesnih, nesebičnih Jugoslovena, u sokolskim redovima. (Kljč)

I pokrajinski slet u Ljubljani 1933 — Proste vežbe članova ČOS

Sokolska ideologija vsebuje in združuje več filozofskih problemov. Porodila se je iz potrebe okrepitev telesa in duha ter kot zavestna zapreka padanju slovanskega življa. Podloga sokolski ideologiji je staro, a v zadnjem času tako moderno geslo: »mens sana in corpore sano«. Ta postulat je veljal včasih samo »za izbrane« (n. pr. viteze), danes je pa vsled svoje nepobitne vrednote postal pravilo posameznika, družbe, naroda in države.

Kot prvi princip sokolske združbe je — bratstvo članov. Torej je sokolstvo kolektivna zajednica. V tej zajednici moramo posebno podčrtati »bratstvo« nasproti boljševiškem »tovarištvu« ali »meščanstvu« velike franc. revolucije. Tovariš more biti le »tovariš iz mladosti«, ali pa »tovariš po stanu«, zelo redko pač »tovariš samo po miselnosti«. Tovarištvo je le redko tako razmerje, kjer bi bila popolna harmonija med ljudmi različne naobrazbe. Bratstvo je pa tesnejša zajednica, je krvna združba in ni, torej, nobene stanovske razlike med člani. Res je boljševizem kanil pojem tovarištva identificirati s pojmom bratstva, ali ga ni mogel iz sledečih razlogov. Boljševiško »tovarištvo« je postalo deviza ogromnega duhovnega gibanja s smotrom, da se pokopljejo temelji starih družabnih razmer in da se na razvalinah zgradi nova družba. Pojem »tovarištvo« ni bil več ono, kar je pomenil predvojnemu Rusu, pač pa vzmet za organizacijo novega pokoljenja. Prišel je med narod od zunaj in se usmeril predvsem na materialno unifikacijo članov. Sokolstvo, nasprotno, je pa predvsem duhovna zajednica in stoji nad boljševiško doktrino, ki ima predvsem namen izbrisati le socialne in individualne razlike ter nivelirati duhovnost članov po zasnovanem načrtu v kolektivno ali komunistično zajednico.

Pristop v sokolstvo je prostovoljen, postati tovariš je bilo dobro premišljeno, toda na zunaj popolnoma nedolžno nasilje. Če nisi postal tovariš, to se pravi, če nisi sprejel navidezno prostovoljno nove politične smernice — si bil črtan iz zajednice in s tem je bila tudi uničena ekzistenca. In čim bolj goreč tovariš si postal, tem lepši vidiki so se odpirali pred teboj. Tovarištvo nudi, torej, velike materialne dobrote, medtem ko sokolstvo ne pozna tega.

Sokolska disciplina je jeklena, smotrena, toda prostovoljna. Boljševiško disciplino pa vzdržuje le teror. In če se vprašamo, katera je humanejša in bolj vredna človekovega dostojanstva, je jasno, da sokolska.

Ravno tako ima sokolstvo svoje ideale — toda ne vsiljuje jih nikomur. Le prepričan ideolog sokolstva lahko postane njegov vreden član, medtem ko pri komunizmu v velikem stilu kakor je v Rusiji, je kratko malo drakoničen imperativ.

Sokolska ideologija spoštuje svetovne nazore, religijo svojih članov, boljševizem pa narekuje svojim strogo specifično miselnost. Tako je pri boljševikih miselnost članov — tovarišev ozko omejena, tiransko prisiljena — in s tem je človeški duh ukraden svoje največje vrednote — svobode.

Sokolstvo ni vojaška, napadalna organizacija. Ono nima namena prepričati vsakogar o svoji vrednosti in nujnosti; boljševizem je sicer na zunaj miroljubna aktivnost, ki pa ima edini cilj — svetovno revolucijo.

Sokolstvo in boljševizem odklanjata vsako relativnost, oba stojita na strogi imperativnosti: za nas — ali proti nam! Toda ne morem nikoli dovolj podčrtati, da član sokolstva sprejme to imperativnost prostovoljno, boljševik iz nujne potrebe. Zato je sokolstvo čista, bratska organizacija — duhovna zajednica, ki jo združuje v enoto sokolski ideal; boljševizem je pa materializirana zajednica, ki išče svoj cilj v gospodarski in miselni preobrazbi svojih članov.

Sokol priznava avtoriteto iz uvidevnosti in ljubezni do organizacije, boljševik, iz strahu, preračunanosti ali

strasti. Zato je sokolstvo tudi velika etična vrednota, boljševidem pa le nujna združba z moralno podlago enakosti.

Sokolstvo je specifična slovanska organizacija. Nacionalnost je vsakomur bližja kot pa boljševidski kosmopolitizem. Toda, sokolstvo kot nacionalna združba, ne podcenjuje združb drugih nacij, ni šovinistična; boljševidi pa so enostranski in hočejo do skrajnosti uveljaviti v praksi svojo teorijo z že znanimi dejstvi. Teror je pač njihovo najsigurnejše sredstvo kakor tudi silna reklama o tehnizaciji agrarne države.

In medtem, ko je klic boljševidikov namenjen predvsem proletarijatu (t. j. najbednejšim med bednimi — kar je psihološka stratežična poteza), sokolstvo vabi vsakogar v svoje okrilje, ki je dobre volje in hoče delati za duhovno srečo svojega naroda.

Nacionalnost je mnogo močnejša podlaga združbi kakor kosmopolitizem. Sokolstvo ne sili preko meja slovanskega življa, boljševidem pa stremlje zajeti s fanatično doslednostjo vse človeštvo kot edinica polnovredna in človeštvu dostojna organizacija. Ravno radi tega bo moral prej ali slej boljševidem odstopiti od te svoje velikopotezne zamisli in se več ali manj nacionalizirati za vsako posamezno deželo in s tem bo izgubil, seveda, svojo magično privlačnost in moč kot edina obče človeška zajednica.

Sokolstvo je moč Slovanstva in sokolstvo je tista organizacija, ki bo sprostila zasužnjene duha ruskega naroda. To enakost, to bratstvo — more dati Slovanom le sokolstvo s svojo ideologijo, nikoli pa kosmopolitična organizacija boljševidikov, ki je v bistvu vendar le samo ruska. In sinil bo dan, ko bo naš slovanski sokol razširil krila nad zasužnjeno rusko zemljo in prinesel odrešenje ne le Rusom, ampak tudi vsem Slovanom. In takrat se bo izpremenila oblika evropske hegemonije nekaterih velesil in še-le takrat bomo lahko govorili o ravnoteži evropske politike. Tedaj bo zasiguran Evropi mir.

Zato na delo vsi, ki ste dobre volje! Oklenite se sokolstva kot najlepše doktrine in sejte med Slovani — bratstvo za veliki dan našega Vstajenja!

Prišel bo brez krvi kot nujna posledica velike in zdrave sokolske ideologije. Zdravo!

Žrtve septembrskih dogodkov I. 1908. v Ljubljani

(Glej članek v „Glasniku“ str. 202!)

Braća Adamič i Lunder

Brat Arnošt Vindišer

Što treba da zna svaki Soko i Sokolica?

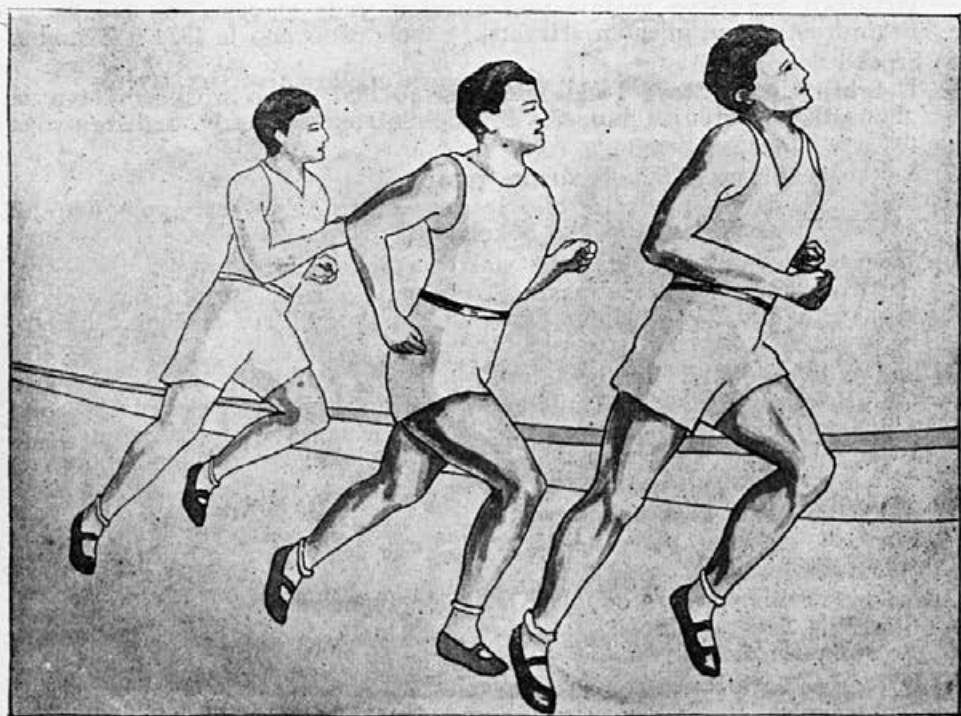
Hajrudin Ćurić, Sarajevo

(Nastavak)

- 12) **Što je to srednji vek i kakvo je bilo telesno vežbanje u srednjem veku?**
— Srednji vek je vreme u istoriji, koje ide od propasti Zapadnog rimskog carstva 476, do otkrića Amerike, 1492 godine. U srednjem veku zabranjivala je katolička crkva telesni odgoj, jer je smatrala da je telo davolje i da ga treba što više ubijati. Ti ljudi, koji su ubijali svoje telo, zvali su se isposnici ili asketi. U srednjem veku jedino su poznati viteški turniri.
- 13) **Što je to novi vek i kakvo je telesno vežbanje u novom veku?**
— Novi vek je vreme u istoriji, koje ide od otkrića Amerike 1492, do danas. Telesno vežbanje u novom veku dostiglo je svoj vrhunac i svaki narod ima svoj način na koji se odgaja telesno.
- 14) **Gde je niklo Sokolstvo i kuda se raširilo?**
— Sokolstvo je niklo u Pragu pre 70 godina (1862). Iz Praga se raširilo po svim slovenskim krajevima.
- 15) **Zašto je osnovano Sokolstvo?**
— Češki je narod bio pod Nemcima, koji su ga mučili. Zato su Česi osnovali sokolska društva, u kojima su počeli odgajati svoje članove da budu sposobni da se bore za slobodu.
- 16) **Slovenačko Sokolstvo?**
— Slovenačko Sokolstvo počinje svoj rad 1863 godine pod uticajem češkog Sokolstva. Prvo sokolsko društvo »Južni Sokol« osnovano je u Ljubljani. Braća Slovenci su poznati kao odlični vežbači i Sokoli.
- 17) **Hrvatsko Sokolstvo?**
— Hrvatsko Sokolstvo nastaje pod uticajem rada slovenačkog Sokolstva. Prvo društvo pod imenom »Hrvatski Sokol« osnovano je 1874 u Zagrebu.
- 18) **Srpsko Sokolstvo?**
— U Srbiji je čika Steva Todorović osnovao 1857 »Prvo srpsko društvo za gimnastiku i borenje«, koje je 1891 dobilo sokolski naziv. Sedište ovoga društva bilo je u Beogradu.
- 19) **Kakvo je bilo naše Sokolstvo pre rata?**
— Naše Sokolstvo pre rata bilo je neujedinjeno, to jest postojalo je: srpsko, hrvatsko i slovenačko Sokolstvo.
- 20) **Kako su gledale austro-ugarske vlasti na Sokolstvo?**
— Austro-ugarske vlasti su nastojale da ometu sokolski rad na svakom koraku, a kada je poginuo Ferdinand, zatvoreni su, mučeni i ubijani bosansko-hercegovački sokolski radnici.
- 21) **Kakvo je naše Sokolstvo posle rata?**
— Odmah posle oslobođenja ujedinio se srpski, hrvatski i slovenački Soko u jedan jedinstveni Jugoslovenski sokolski savez sa sedištem u Ljubljani. (Kasnije se je jedan deo Hrvatskog Sokolstva otepio i ponovno ustanovio hrvatsko Sokolstvo.)
- 22) **Kakvo je danas naše Sokolstvo?**
— Danas je naše Sokolstvo udruženo u Savez Sokola Kraljevine Jugoslavije sa sedištem u Beogradu.
- 23) **Ko je starešina Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije?**
— Starešina Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije je Njegovo Visočanstvo Prestolonaslednik Petar.
- 24) **Iz čega se sastoji naš sokolski Savez?**
— Naš sokolski Savez sastoji se iz župa, društava i seoskih sokolskih četa. Više društava čini župu, a više župa — Savez. Društva mogu imati svoje čete.

- 25) **Koje su dužnosti Sokola i Sokolice?**
 — Dužnosti Sokola i Sokolice su: da plaća članarinu, da posećuje redovno vežbe, da izvršuje sve naloge uprave i da u svom celom životu pokazuje da je sokolski pripadnik.
- 26) **Šta je to sokolska disciplina?**
 — Sokolska disciplina je dobrovoljno i istinsko pokoravanje svima sokolskim pravilima.
- 27) **Kako se dele Sokoli po godinama?**
 — Po godinama Sokoli se dele na mlade i starije. U mlade spadaju: muška i ženska deca (od 6 do 14 godina), muški i ženski naraštaj (od navršene 14 do navršene 18 godine).
 U starije spadaju: članovi i članice od navršene 18 do kraja svoga sokolskog života.
- 28) **Kako se pozdravljaju i oslovljavaju Sokoli i Sokolice?**
 — Sokoli i Sokolice pozdravljaju se sa sokolskim pozdravom »Zdravo«. Oslavljaju se sa »ti« i jedni druge zovu braćom i sestrama. Mlađi pozdravlja starijeg po godinama.
- 29) **Što može nositi svaki Soko i Sokolica?**
 — Svaki Soko i Sokolica može nositi sokolski znak, legitimaciju i svečano odelo. Uz značku se mora nositi i legitimacija.
- 30) **Što pretstavlja sokolska značka?**
 — Sokolska značka pretstavlja sokolsku svetinju. Ona jasno govori da je dotični koji je nosi pripadnik sokolske misli. Zato se pod značkom ne sme piti, psovati, grđiti niti zalaziti na nepristojna mesta.

(Nastaviće se.)

Tekači

Petnaestgodišnjica proboja solunskog fronta

U većitim borbama u kojima je morao naš narod silom prilika učestvovati da brani svoje kućno ognjište i svoju pačeničku domovinu, najveće su i najvažnije one u svetskom ratu 1914-18 godine. Ti ratovi imali su da satru i izbrišu s lica zemlje ne samo Južne Slovene, već i čitavo Slovenstvo i sav kulturni svet, koji je bio protivan nemačkome militarizmu i bezobzirnoj ekspanziji germanstva na sve strane, a naročito na Balkan pod devizom »Drang nach Osten«. Udružene centralne sile: Austro Ugarska, Nemačka, Bugarska i Turska navališe najpre na jedinu slobodnu slovensku državu na Balkanu — na Srbiju, da bi s njenim rasapom ugasili nadu i živu veru ostalih neoslobođenih Slovena, koji su upirali svoj pogled u tu junačku zemlju i njenog vladara Kralja Petra I. Neprijateljima Slovena uspe da izagnaju Srbe iz svoje otadžbine i da ih gone preko albanskih klisura prema moru. Ostatci srpske vojske oporavljaju se na Krfu, u Bizerti, Francuskoj i ostalim zemljama da prikupe novih snaga da se ponovno ogledaju licem o lice s neprijateljima. Pridolaze im u pomoć savezničke trupe, jugoslovenski dobrovoljci iz Rusije, Amerike i ostalih prijateljskih zemalja da zajedničkim silama i naporima suzbiju neprijatelja i oslobode i ujedine svoj narod. I dođe na solunski front da se tamo lavovski bore za slobodu i ujedinjenje jednogrvne braće Srba, Hrvata i Slovenaca. Došao je odlučan dan 15 septembra 1918 godine, kada su udružena braća, pojačana s divizijama prijateljskih naroda, slomila silu kletog našeg neprijatelja i oslobodila svoju zemlju i svoj narod.

Donosimo ovde kratak, ali iscrpan članak đenerala Petra Pešića, koji je izišao u koledaru dobrovoljaca Jugoslavije za 1922 god., da bude naš sokolski naraštaj bar uglavnom upućen o ovim sudbonosnim danima, kada se je krojila sudbina našega naroda, čitavog Slovenstva i čovečanstva. Članak glasi:

— »Prema planu za bitku Šumadijska divizija u početku napada bila je u rezervi pozadi 17 francuske divizije sa zadatkom, da produži napad na neprijatelja, čim ova divizija bude ovladala položajima Kravice—Kravički Kamen.

Prema ovome planu Šumadijska divizija imala je zadatak da dejstvuje na frontu preko Sušica—Kamen, s tim, da potpomože dejstvo na glavnome frontu napada Soko—Dobro Polje—Kravice—Kravički Kamen — s ciljem da ovlada Veternikom. Dakle, Šumadijska divizija je imala u odnosu na bitačni front da napada na sporedni otek neprijateljskoga obranbenog položaja, te joj je prema tome bila dodeljena pomoćna uloga u mogućnoj bitci.

Međutim u toku izvođenja napada stvar se izmenila i akcija Šumadijske divizije postala je glavna i odlučujuća po ishod cele bitke.

Pešadijski napad na frontu II armije počeo je, po utvrđenom planu i direktivi izdatoj od strane Vrhovne komande, 15 septembra u 5 časova i 30 minuta ujutro, i ovaj napad imao je u početku potpuni uspeh.

Šumadijska divizija prešla je skoro u jednome napadu Slonovo Uvo i osvojila zapadni Veternik (kota 1570), gde je zarobila 420 vojnika, a zaplenila jednu haubičku i jednu poljsku bateriju, kao i više mitraljeza. Neprijatelj je ostupio s ovih položaja na pozadnje utvrđene linije, gde je davao vrlo jak otpor našim Šumadincima.

Za ovo vreme su 17 i 122 francuska divizija na glavnome frontu napada Soko—Dobro Polje—Kravice—Kravički Kamen osvojile Dobro Polje i Kravicu, ali nisu mogle ovladati kotom 1765 i Kravičim Kamenom, koje su bile najvažnije točke na celome ovome frontu. Naročito je situacija kod 17-te francuske divizije postala u ovome vremenu kritična, jer su Bugari preduzeli više kontra-napada, te je komandant divizije radi odbijanja ovih kontra napada bio utrošio sve svoje rezerve i njegovo napredovanje u cilju potpunoga ovladavanja položaja Kravice—Kravički Kamen počelo je malaksavati.

Međutim Šumadijska je divizija u toku daljnega napada, posle ogorčene borbe, osvojila i istočni Veternik i produžila je napad na Golu Rudinu i Borovu Čuku, gde je zaplenila i jednu neprijateljsku haubičku bateriju, koju

došla je u bok glavne neprijateljske obranbene linije i od ovog momenta je odmah stavila u dejstvo protivu neprijatelja na Borovoj Čuci.

Ovim svojim uspehom i manevrom u levi bok neprijatelja na Kravičkom Kamenu, Šumadijska je divizija u mnogome olakšala položaj 17-te francuske divizije, kod koje je situacija postajala sve teža, pošto je bila ostala bez ikakvih rezervi, te je i njeno daljne napredovanje bilo potpuno zaustavljeno od strane Bugara, koji su davali vrlo jak otpor.

Šumadijska je divizija i dalje produžila uspešno napredovati u svome napadu i u 15 časova i 50 minuta potpuno je ovladala Borovom Čukom i golom Rudinom i odmah je uputila jedan deo svojih trupa na Kravički Kamen, kotu 1606, Oblu Čuku i ka Poroju. U daljnjem svojem napadu Šumadijska je divizija uspela u 17 časova da ovlada i Kravičkim Kamenom, tim najvažnijim položajem na celome neprijateljskome obranbenome frontu, koji je trebala da zauzme prema planu napada 17-ta francuska divizija. Na taj način Šumadijska divizija ne samo da je izvršila zadatak, koji je bio njoj dodeljen, već je osvojila Kravički Kamen, te je imala najvažniju ulogu u osvajanju glavnoga neprijateljskoga položaja na solunskome frontu.

Francuska 17-ta divizija blagodareći ovako uspešnoj akciji Šumadijske divizije uspela je da izbjije na položaj Golak, ali u tome vremenu neprijatelju je pristigao 53 bugarski puk iz rezerve i Bugari ovako pojačani preduzeli su energični kontra-napad protivu Francuza. Prva dva neprijateljska kontra-napada odbijena su s uspehom od strane hrabrih vojnika 17-te francuske divizije, ali u trećem napadu Bugari uspeše da potisnu ovu diviziju u nazad, te je na taj način situacija na celome napadnome frontu postala kritična.

Komandant francuske divizije uvidevši, da je stanje kod njega vrlo opasno i da će Bugari, ako dobiju još pojačanja moći kompromitovati uspeh na solunskome frontu, pa time dovesti u pitanje tako uspešno započetu ofenzivu na celome solunskome frontu, obratio se komandantu II armije s molbom, da ga pojača srpskim trupama iz rezerve.

Komandant II armije dobivši taj izveštaj od komandanta 17-te francuske divizije nije odmah naredio komandantu Jugoslovenske divizije, da pojača Francuze i da zajedničkim dejstvom odbiju Bugare i definitivno ovladaju neprijateljskim položajima, već je to dostavio Vrhovnoj komandi s molbom za naređenje, šta da radi prema ovakvoj situaciji na bojištu. Komandant armije postupio je ovako verovatno za to, što je nalazio da je bila dužnost prema direktivi za napad, da ove položaje osvoji sama 17-ta francuska divizija, a Jugoslovenska divizija je imala da produži napad na Kozjak, i da izvrši gonjenje neprijatelja u slučaju uspeha u napadu.

Vrhovna komanda čim je dobila izveštaj o ovakvom stanju bitke na frontu 17-te francuske divizije naredila je komandantu Armije da Jugoslovenska divizija odmah uđe u akciju i da se ima pošto-poto ovladati u toku istoga dana neprijateljskim položajem. Jugoslovenska divizija izvršila je sjajno ovo naređenje, te je na taj način ovoga dana postignut postavljeni cilj i zadobivena definitivna pobjeda na ovome oteku bitačnog fronta.

Francuska 122-ga divizija imala je zadatak da istoga dana ovlada linijom Soko—Dobro Polje, ali nije mogla ovladati važnim i vrlo jakim položajem Sokolom.

Komandant I armije, đeneral Bojović znajući da napad njegove armije ne može imati definitivnoga uspeha sve dok Soko ne padne u naše ruke, naredio je komandantu Drinske divizije, da sadejstvuje u napadu na Soko i da ovaj položaj osvoji pod svaku cenu.

Usled vrlo visokoga i strmoga položaja Sokola, koji je bio naročito udešen za odbranu i osobito uporno branjen od strane neprijatelja, dnevni napad Drinske divizije nije uspeo; ali je za to noćni napad potpuno uspeo, te su tako hrabri Drinci osvojili položaj, upravo grad, za koji su svi nemački i bugarski komandanti do toga dana mislili da je neosvojiv.

Iz ovoga kratkoga izlaganja događaja za vreme napada na glavni neprijateljski položaj vidi se jasno, da trupe naših hrabrih saveznika nisu uspele da izvrše svoj zadatak, već da su to učinile na desnom krilu Šumadijska i Jugoslovenska divizija, a na celom krilu Dunavska divizija. Iako je ne-

osporno velika zasluga francuskih slavni divizija za proboj solunskog fronta, ipak najveća zasluga za ovaj uspeh pripada Šumadijskoj i Jugoslovenskoj diviziji.

Šumadijska divizija osvojivši zapadni i istočni Veternik, Borovu i Oblu Čuku i Kravički Kamen, tako reći u jednome naletu, ona je ne samo pokolebala odbranu celoga neprijateljskoga fronta, već mu je zadala smrtonosni udarac, od koga se pored svih očajnih napora i junačke odbrane nije mogao oporaviti, već je morao podleći. Zauzećem Kravičkoga Kamena, najvažnije točke na napadnome frontu 17-te francuske divizije, Šumadijska divizija sudbina bitke bila je rešena u našu korist i neprijatelj je morao napustiti ceo svoj obranbeni položaj, koji je prelazio visinu od 1800 metara, sa strmim stranama od preko 45 stepeni, i koji je bio utvrđen najmodernije i na mnogim mestima u samome kamenu i betonu. Svojim energičnim, neustrašivim i silnim dejstvom Šumadijska divizija osvojila je za nekoliko sati položaje za koje su najveći nemački i bugarski stručnjaci držali, da su apsolutno neosvojivi. Sam taj iznenadni i brzi uspeh porazio je neprijatelja, njegov je moral i verovanje u uspeh daljne odbrane odjednom pao i to je glavni uzrok njihova potpuna poraza.

Po osvojenju glavnoga neprijateljskoga položaja, Jugoslovenska divizija produžila je napad na vrlo jak položaj Kozjak i posle vrlo ogorčene i krvave borbe uspeła je potući neprijatelja i osvojiti ove položaje i time je neprijatelj bio potpuno pobeđen na solunskom frontu.«

U tim nadčovečjim borbama srpske vojske i naših jugoslovenskih dobrovoljaca, među kojima je bio ogroman broj naše braće Sokola, izvojsštena je žučna sloboda i ujedinjenje Južnih Slovena — Srba, Hrvata i Slovenaca. Gomile kostiju, koje su razasute po svim krajevima sveta, i potoci krvi našeg naroda položeni na žrtvenik za slobodu zlatnu, neka budu opomenom svima nama, a naročito vama naraštajcima, kako je sloboda skupa i kako je treba braniti.

(Kljé.)

I pokrajinski slet u Ljubljani — Zbor Sokolstva na Kongresnom trgu gledan s letala

(Iz knjige Floyda Zibbonsa »The Red Knight of Germany«.)

(Konec)

Britanski in nemški pešaki so dvigali svoje od ilovice umazane obraze in opazovali kraljevski boj v oblakih. Iz svojih stanišč v velikem prirodnem oporišču na višini Morlancourt (Morlankur) so opazovali tudi avstralski »kopači« in topničarji komaj 1000 stopal nad njihovimi glavami neusmiljeno smrtno viхро. Letala so bila tako tesno skupaj, tako naglo so švigali posamezniki iz tega letečega oblaka človeških mušic v strelno črto in iz nje, da s tal ni bilo vedno mogoče razločiti svojca od sovražnika.

Manfred von Richthofen je bil sredi borbe, ki naj bi bila njegova zadnja. Zavel je svoje krdelce v napad nad Hamel, ko je opazil, kako so se Brownovi Cameli s češnjevimi kljuni spustili nad napadalce obeh REjev.

Nekje v tem pasjem boju je preživel Roy Brown, kakor se mu še danes zdi, deset najbežnejših in najrazburljivejših minut v svojem življenju. Leteč avtomatično je sesredil svojo pozornost na troje: da v koga ne trči, da pošilja svoje krogle tja, kjer bi zalegle, ter da sebe in svoje letalo brani nasprotnikov, ki so hoteli storiti isto njemu. Vsakokrat, ko je kakšna tarča švignila mimo drvečih meril, so ubrane spandauerice in vickersice bljuvale dvojne curke svinca. Brownovi možje so tudi bili edinice v divjem bojnem vrtincu. Taylor (Tejlr) je poslal v plamenu na tla nekega Albatrosa. Mackenzie (Mekenzi) je zbil trokrovnik. Drug trokrovnik je strmoglavil v smrtni let proti zemlji, ko je dobil polni del svinca iz pušk poročnika Mellersha (Melerš). Dva druga Nemca sta tedaj priletela Mellershu pod rep in da se ju je rešil, se je zvrtničil skoraj do tal, kjer je moral pristati; po sreči za lastnimi črtami.

Eskadrin »dojenček« May je bil vzlic prepovedi sprva tudi v metežu. Nato je izločil »svoje« letalo na robu viхро, ga vžgal in zbil. Takrat pa se je spomnil povelja in se spustil v položnem drsenju proti domu. Brown, ki se je bil pravkar izmuznil iz smrtnega plesa s dvema Fokkerjema, je videl Maya, ko je odhajal. Voščil mu je srečo in se ozrl po svojih ostalih letalih, hoteč ž njimi še vztrajati, če May ne bo zašel v težave.

Ali nesreča se je spuščala nad Maya. Z blazno naglico je prihajala za njim iz nebesnih višin v obliki čisto rdečega trokrovnega Fokkerja. V njem je sedel mlad mož, ki si je v treh letih vojske zaslužil naslov najzmožnejšega poslanca smrti. Ponosno se je rad hvalil, da »gre« vsakdo, kogar dobi pod se in pred se. Tako je usmrtil enega najboljših angleških letalcev, tako je sestrelil doslej 80 letal in tako je ubil na desetine ljudi.

Za Mayem je letel Richthofen. Namenil si ga je za žrtev. Nikdar ne bomo vedeli, ali je Leteči ulanec* spoznal, da je izbrani novinec ali ne. Pa saj to ni važno; v vrsti njegovih zmag je zmaga nad »ljubiteljem« veljala prav toliko, kolikor zmaga nad kakim mojstrom v zraku. V vojski pač uničuješ, kakor moreš.

Kljun rdečega Fokkerja je bil komaj 30 yardov za bežečim Camelom. May se je tedaj ozrl čez ramo in zagledal bližajočo se smrt. Videl je mrežaste hladilnike okrog cevi obeh spandaueric, namerjenih zviška nanj. Skozi meglo nevidnega vijaka je uzrl med strojnicama z usnjeno čelado pokrito glavo in temne naočnike: oči najsmrtnejšega strelca v zraku so merile skozi steklo.

Odprto sedišče Mayevega Camela se je prikazalo v prekrizanem krogu Richthofenovega merila. Palec je trdno pritisnil na petelina: dva curka svinca sta bruhnila iz puškinih cevi. Krogle so žvižgale Mayu tik ob ušesih; od zveznih drogov pred njim so letele iveri. In nazaj se ne more braniti, ker more streljati le naprej! Mladi Avstalec je poskušal vse znane mu umetnosti, da bi ušel iz smrtno strelne črte. Ostro je zavil v eno stran in

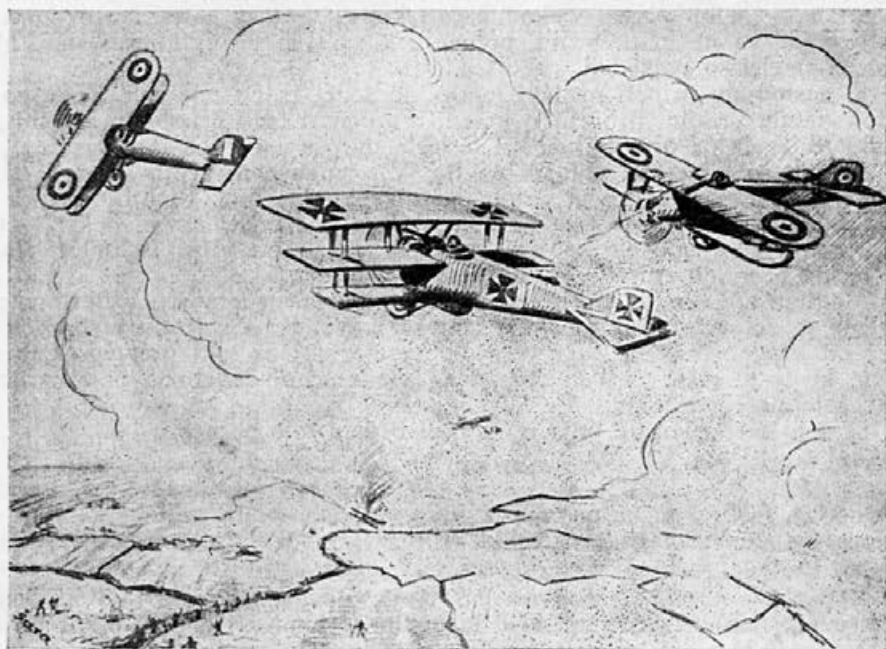
* Richthofen je bil poprej ulanec (konjenik).

zavil v nasprotno, letel je vijugasto in se hipoma vzpel, ali zdelo se je, da je njegov preganjalec naprej slutil vsak njegov gib, kajti Richthofen je neprestano meril s kljunom svojega rdečega Fokkerja na trup begunca in kratki ulivi so neprestano pokali iz spandaueric. May je potegnil za krmilni drog, nato se je sklonil nanj in znova rezko potegnil, prevrnil se je, zdrknil na bokih in se obrnil v nasprotno smer. Zaman! Po vsakem liku, iz katerega je prišel, je zopet imel za seboj rdečekljunega, vanj merečega, smrt bljuvajočega Fokkerja.

*

Brzina dvojice je bila strašna, zakaj s polnimi motorji sta z vetrom drsela proti tlom. May je letel za življenje s služabnikom smrti, ki je doslej le redko zgrešil.

Roy Brown je zagledal z višine kakih tisoč stopal blazni napor svojega varovanca, da bi se izvil iz orlovih krempljev. V polni brzini je znova usmeril kljun svojega Camela navzdol proti borilcema, ki sta se vrtnčila komaj še dve sto stopal nad zemljo. Naravnost pred njima so bili jarki in

stanišča za strojnice 33. avstralske poljske baterije 5. divizije. Postojanke so bile blizu pod vrhom neke hrbtaste vzvišine in čakajoči strelci so z utripajočimi srci opazovali motajoča se nasprotnika. May je letel, še vedno vijugasto, proti vrhu hrbta, hoteč v zadnjem brezupnem naporu pristati, preden ga dosežeta svinčena curka. Krogla mu je že predrila desno roko, toda v razburjenosti ni čutil bolečine. Avstralski strelci so videli, da je prvi stroj britanski, tisti za njim pa rdeč Fokker. Oni na bližnjem krilu baterije so namerili svoje strojnice na prihajočo dvojico, ali Richthofen je bil tako blizu Maya, da si niso upali sprožiti. Letali sta bili skoraj v ravni črti. Z onkraj grebena je nekdo usul curek svinca gori. Strelna razdalja je bila sto jardov! Strellec je videl, kako so od nemškega letala frčale lesene iveri!

Tedaj je dospel Brown. Iznóril je nekoliko nad rdečim Fokkerjem in na njegovi desni. Brownovo merilo se je naperilo na rdeči stroj. Pritisnil je na petelina in pripravljene vickersice sta zaregljali v smrtnem sozvočju. Opozval je sledne krogle. Najprvo je zadel rep. Lahen pritisk na krmilni drog:

Camel je za spoznanje dvignil kljun in strelji Kanadca so začeli vbadati po trupu Fokkerja. Richthofen, ki je s pokajočima spandauericama še vedno meril na Maya, ni opazil napada od zadaj. Brown je videl, da so njegove krogle slednice predirale steno Fokkerjevega sedišča. Zdajci se je trokrovnik zazibal, zamotovilil je in zdrsel k zemlji. Rdeči vitez Nemčije je padal!

Mellersh, ki je bil pristal med jarki Avstralcev in bil priča Mayeve rešitve, je tedaj zaslišal rjovenje Brownovega motorja, ki je švignil komaj 100 stopal nad glavami.

Rdeči Fokker je zadel na neravna tla, a je vzlic temu vozil. Spotoma je zgubil eno kolo in se ustavil z desnim bokom navzgor v granatnem lijaku na robu razstreljene vasi Sailly-le-sec, nedaleč od Corbi-ja (Korbi), pičlih 50 jardov od Mellersha. Ozemlje je tod odprto in je bilo nastavljeno nemškemu ognju. Avstralci v sosednjih lijakih in staniščih so čakali, kdaj se bo prikazal iz letala človek. V istem pričakovanju so se na stroj namerili daljnogledi iz četrte milje oddaljene nemške črte. Ni ga bilo.

Neki Avstalec se je zvil z vrvjo čez planjavo, izrabljajoč za kritje vsak lijak, zakaj blodeče krogle iz nemških strojnic so sikale okoli in brizgale blato z ustij lijakov. Mož je dosegel letalo, privezal vrv k vozilu in se vrnil v stanišče, kakor je bil prišel, vlekoč prosti konec vrvi za sabo. Nato so stroj pazljivo, da ga ne bi prevrnili, potegnili v varstvo neznatne vzvišine. Mellersh in strelci so pogledali v sedišče.

K naslonjalu pripeti nemški letalec je sedel trdno pokonci. Roke so še vedno držale krmilni drog med kolena. Pod privezane čelado in strtimi naočniki je lepela na obrazu kri; kri je lezla tudi iz ust. Mož je bil mrtev.

Truplo so odpeli in položili na tla. V neznančevih žepih so našli zlato uro ter listine z imenom in činom lastnika. »Moj bog, Richthofen je!« je vzkliknil Mellersh. »Krvavega barona je zadel« je takoj zavpil neki Avstalec proti sosednjemu jarku. Kmalu so se začeli od blizu in daleč plaziti ljudje, da bi videli truplo »Strahovalca zraka«.

Medtem sta Brown in May pristala na domačem letališču v Bertanglesu. Prvemu je delovala le še polovica motorskih valjev, a v letalu je bilo 50 lukenj od krogel. May se je seve vzlic razmrcvarjeni roki presrečno zahvalil možu, ki ga je rešil rdečega Fokkerja. Nihče še ni vedel, da je bil vodnik zbitega letala Richthofen.

Še zelo razburjen od boja je napisal Brown tole poročilo:

Dan: 21. april 1918.

Čas: 10.45 h.

Kraj: 63 D, J 20 (označba na zemljevidu).

Naloga: napadalna patrolja v veliki višini.

Višina: 15.000 stopal.

1. Borba z rdečim trokrovnikom. Kraj: Vaux na Sommi (Vo na Somi). Trokrovnik Fokker z rdečimi krili in ozkimi črnimi križi. Čas: okoli 11. ure.

2. Ob 10.35 h sem opazil dva Albatrosa, ki sta goreča padala.

3. Spustil sem se nad močan oddelek 15 do 20 Albatrosov, D 5 in trokrovnik Fokkerjev. Dva sta me napadla, a sem se ju rešil. Vrnil sem se v boj in sem napadel rdečega Fokkerja, ki je obstreljeval poročnika Maya. Izstrelil sem vanj dolg niz krogel. Padel je, kar sta videla poročnika Mellersh in May.

4. Streljal sem še na dve drugi letali, pa ju nisem zadel.

A. R. Brown, kapetan.

C. H. Butler, major.

Ko je v Bertangles dospelo poročilo, da je vodil sestreljeni trokrovnik Richthofen, je šel Brown k sovražnemu letalu, da bi spoznal, je li tisto, ki ga je on sestrelil. Bil je.

Richthofenovo truplo so prenesli nazaj za angleško fronto in ga pokopali z vsemi vojaškimi častmi.

Sokolsko bratstvo i jednakost Drinka Jelić, Banja Luka

Prvi Soko, onaj koji je Sokolstvu dao glavni temelj i karakter, bio je dr. Miroslav Tirš.

I kao što je bio prvi Soko, punim pravom možemo mu reći, da je bio i prvi borac za narodnu slobodu.

Rođen je 1832, a zvezda njegovog značajnog i borbenog života ugasnula je godine 1884.

Njegovo ime u istoriji Sokolstva živeće dok živi i postoji naša organizacija; slavimo ga ne samo mi, nego svi Sloveni, svi koji su svesni zasluge koju je učinio, slave ga svi pristaše sokolske ideje, sokolske organizacije i sokolskog idealizma.

Kroz taj svoj iako kratak vek, postigao je željeni cilj. Stvorio je jaku i moćnu organizaciju, kojoj je dao zadatak, da od svojih članova stvori ljude lepih vrlina, zdravog, snažnog i lepog tela, a konačno da stvori ljude plemenita duha.

Princip na kojem Sokolstvo počiva bio je i ostaće, da među sokolskim redovima vlada jednakost, bratstvo i sloboda. Razumljivo je, da se Sokolstvo bez toga ne može ni zamisliti, isto kao što se ni kuća bez temelja ne može sagraditi. Taj princip treba da vodi ne samo sokolske jedinice, nego i sokolske pojedince. Tome idealu Sokolstvo uvek teži.

U našim mestima postoji još bezbroj kulturnih organizacija, ali koliko god su one različite jedna od druge, tako isto imaju i razne svrhe. Imaju sasvim druge nazore o čoveku, njegovom životu i radu, ali njih ne vode ni jedno od sokolskih načela.

Jednakost nije provedena u svim organizacijama. U neke imaju pristup samo ljudi višega položaja, bogataši, dok siromah čovek ne može da pristupi u istu. To se opravdava raznim smicalicama kao: »nije inteligentan«, »nije pristojno i elegantno odeven«, a što je još najglavnije dotični čovek je možda »radnik-siromah«.

U Sokolstvu nema ni plemenskih ni verskih razlika. Sokolstvo dakle primenjuje našu narodnu poslovicu: »Brat je mio koje vere bio«. Glavno je samo to, da je svaki član Sokolstva pošten, iskren i požrtvovan u svojem privatnom i sokolskom životu i da poznaje sokolska načela, koja treba da ima uvek na pameti.

U sokolskim redovima imamo svi jednaka prava, ali i jednake dužnosti, a te su: koristiti svome narodu.

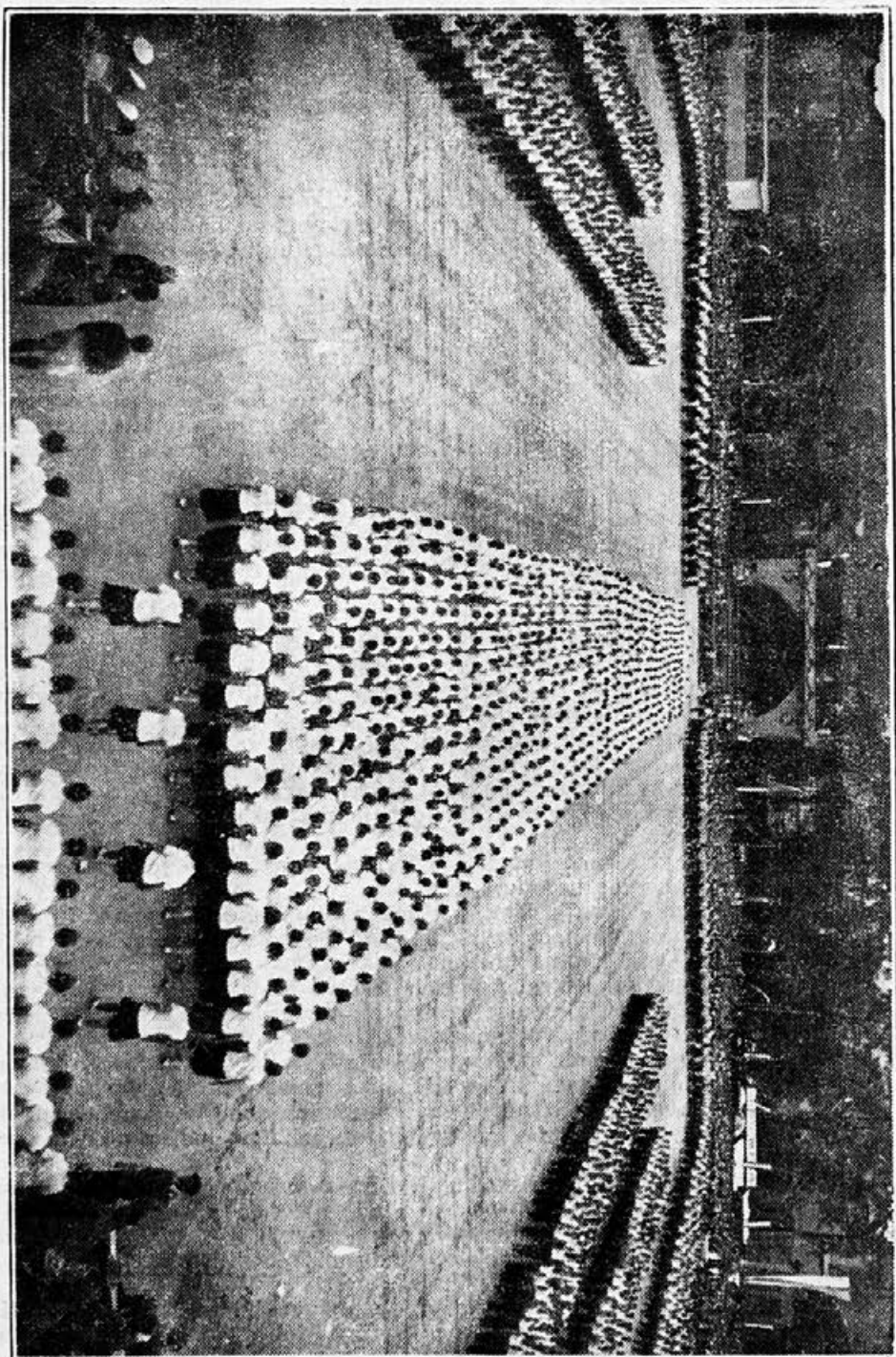
Nije dostatno da na našim grudima nosimo sokolski znak i da time mislimo da je naša dužnost izvršena. Ne! Sokolstvo nije nikada trebalo onakvih radnika, koji samo sokolskim znakom pokazuju da su Sokoli, a nemaju ničega drugog sokolskog u srcu. Sokolstvo je dakle pokret, koji svojim radom postizava svoj cilj i kreće uvek samo napred. Sokolstvo traži iskrene i hrabre ljude, ali i požrtvovne sokolske radnike.

Ako dobro promotrimo rad organizacija o kojima je malo pre bila reč, tek onda vidimo i osećamo, kolika je razlika između nas i njih, kako teško, ali ipak s uspehom krčimo put i krećemo uvek samo napretku. Sokolski rad je plodan i zahvalan, jer njime hoćemo da učinimo boljim ne samo sebe, nego čitavo čovečanstvo.

Ne klonimo duhom pri teškoćama koje susrećemo; imajmo uvek u srcu reči našega neumrlog vođe Miroslava Tirša: »Veselo na delo!« Imajući te reči na srcu, možemo biti uvereni da ćemo postići svoj cilj, pobeda mora biti naša, jer bez jake i odlučne volje ne možemo niti smemo računati na uspeh.

S toga budimo hrabri i odlučni u svemu, ne dajmo se nikad smesti, u času iskušenja ne gubimo veru i ne klonimo duhom, jer samo naporan i častan rad donosi sladak i dozreo plod.

Držeći se svega toga, očuvaćemo i nadalje sokolsko ime i sokolsku čast na onoj visini, na koju ga je stavio sam njegov otac, vođa i osnivač Miroslav Tirš. Očuvaćemo svoju čast, za koju se danas toliko borimo i samo tako bićemo pravi Sokoli.

Dok 3300 jugoslovenskih Sokola napušta vežbalište u isto vreme nastupa 2760 jugoslovenskih Sokolica

Tolsta muha je srečala pridno čebelo in ji rekla:

»Zakaj ti prav za prav živiš? Ali meniš, da je to življenje, tisto večno garanje? Poglej mene! Ali nisem imenitna? Povsod naletiš na me! Pojdi enkrat z menoj, boš vsaj spoznala, kaj se pravi živeti!«

Čebela je bila mlada in neizkušena, zato je rada obljubila muhi, da pojde z njo.

Ko so pod mrak prihajale zadnje čebele domov, je njih radovedna tovarišica čepela na nizki polici za hišo ter zmrzovala in čakala muho.

Muha ni pozabila na čebelo, pribrenčala je in že sta zleteli skozi visoko okno v sobo.

Čebela je zastrmela, take slepeče luči še ni nikoli videla. Muha ji je modro razlagala:

»Veš, to je električna svetiljka! Zdaj bodo ljudje večerjali. Družina se že zbira. Boš videla, da bo marsikaj dobrega tudi za naju!«

Kmalu je prinesla služkinja skledo polno sadnega soka in jo poleg drugih dobrot postavila na mizo.

Muha, ki je bila požrešna kakor vse muhe, je takoj čebelo zavabila:

»Pridi in posladkaj se!«

Čebela si ni upala. Iz skleda se je tako mameče kadilo, vedno bolj trudna in omamljena se je čebelica čutila.

»Vidiš jo, ogabno muho!« je tedaj nekdo zakričal. Muho je res sopar omamil in padla je v jed. Že je nekdo segel z žlico po nji in jo vrgel v keblico za odpadke, kjer je utonila.

»Tu je še ena!« je kriknil gospodar in hotel ubiti čebelo. Pa se mu je zazdela prevelika, pogledal jo je in se nasmehnil:

»O, čebela! Menda se pač nisi pustila muhi zapeljati? Skoro življenje te je to stalo. No drugič boš pač pametnejša. Za čebele vedno skrbim, če je slaba letina, vam sam nanosim sladkorja, da niste lačne! Le potepaj se nikar!«

Vzel je suh kozarec in ga poveznil na njo:

»Tako vidiš! Za nocoj ti ne morem pomagati. Čez noč se moraš tu pokoriti, kajti, če te zdajle izpustim, boš zmrznila, saj so noči tako hladne!«

In čebela je prenočevala pod kozarcem in mislila o svoji slabi tovarišici. Zjutraj jo je gospodar odnesel v uljnak. Takoj je našla svoj panj in se veselo vrnila vanj.

»Nikoli več ne!« je zašumela, ko je prišla med svoje pridne sestrice, ki so potepenke po strani gledale, a so vendarle molčale.

Skok u vodu

Kakve poklone ću ja, mamice, dobiti za Božić, pitala je mala Smilja svoju mater. Hoću li dobiti jednu lepu, veliku lutku? Hoću li dobiti i novu haljinu i nove cipele?

Dobićeš, dušo, sve ćeš dobiti, samo budi dobra i pametna, kao i do sada što si bila, odgovarala joj je mati.

— Biću, mamice, dobra i učiću još vrednije. Znam ja da i naša gospoda najviše voli onu decu, koja su najvrednija. A u koliko sati će Boga doći u našu kuću i kako ćemo mi Bogu dočekati?

— Sutra je, dušo, Badnji dan i u večer oko 6 sati dolazi Boga.

— A hoće li i tata biti kod kuće da i on s nama zajedno dočeka Bogu?

— Hoće.

— Pa on nikada ne dođe na večeru kući, nego uvek kad mi već spavamo. I zašto on tebe u noći, kad stigne kući uvek grdi? Ja sam više puta čula, mamice, gde, on tebe tada grdi, a ti samo plačeš. Zašto on tebe, mamice, grdi i zašto ti plačeš? Ja onda ne mogu da spavam, već i ja plačem u krevetu. Pokrijem se preko glave, da me Vi ne bi čuli.

— Čuti, dete moje malo, ne grdi tata nikad, valjda to nekada glasnije, oštrije govori.

— Ali jeste! on tebe grdi i ti onda plačeš. A zadnji put je nešto rušio u sobi i ti si opet plakala.

— Ti to, dušo, nisi dobro čula i nisi dobro razumela. Nemoj ti svoju malu glavu da mutiš s takvim stvarima. Pomoli se, dušo, Bogu i lepo spavaj, a sutra na večer je Badnje večer i Bogu ćemo da čekamo.

— Mala je Smilja bila razdragana, što će joj sutra na večer Boga doneti, stalno joj je to bilo u glavi i u tim mislima je i zaspala. Mati je poljubila svoje čedo.

Na polju studena tucindanska noć. Po ulicama nikoga. Noćni stražar krsturi ulicama, pod nogama mu cvrči sneg i u mrtvoj tišini to daje zvuk. Ponoć je već bila prevalila, kad u daljini spazi jedno lice gde nešto u nesigurnim koracima hoda po snegu, pada, teško ustaje i još teže nastavlja put. Požuri k njemu, pita ga ko je i kamo ide, ali ovaj ni odgovora da mu da. Besmisleno i nerazumljivo mu nešto govori i iznemogao opet pada. Stražar otpremi nepoznatog čoveka u bolnicu. Utvrđeno je trovanje alkoholom, gde već ništa nije moglo pomoći i život se ugasio.

Mala Smilja se rano probudila. Probudila se istim mislima kojima je sinoć i zaspala. Otrčala je svojoj mami i ljubeći ju govorila joj:

»Mamice, večeras nam dolazi Boga. Ja sam ga noćas sanjala. Doneo mi je sve one poklone, koje sam želela.«

Mala Smilja govoreći ovo svojoj majci bila je sva prožeta radošću. Ona je bila uzbuđena i ponavljala je svojoj majci kako je Bogu i poklone sanjala.

Mati je tužno slušala svoju kćerkicu, prigrllila ju je uz sebe, ljubila ju je i rukom nameštala kosu.

— Mamice, kad sam ja noćas Bogu s poklonima sanjala, onda će on te poklone dovesti meni i doneti, je li?

— Ne znam, dušo, odgovori mati skoro jecajući.

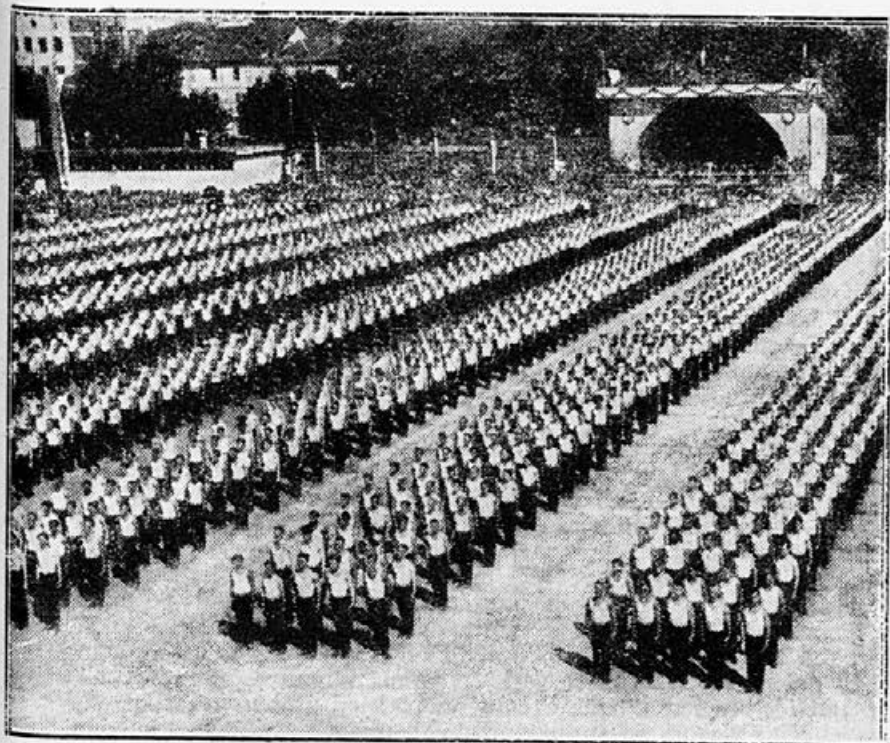
Smilja zapazivši materino lice uplakano, upita je začuđeno.

— Mamice, zar se ti ne raduješ Božiću? Zašto ti plačeš, mamice? Ako ti ne dobiješ ništa, ja ću i tebi dati od mojih poklona.

Mati grčevito priljubi uza se svoju kćerkicu, duboko i ubrzano dišući ljubi svoje čedo i u plaču isprekidanim u govoru.

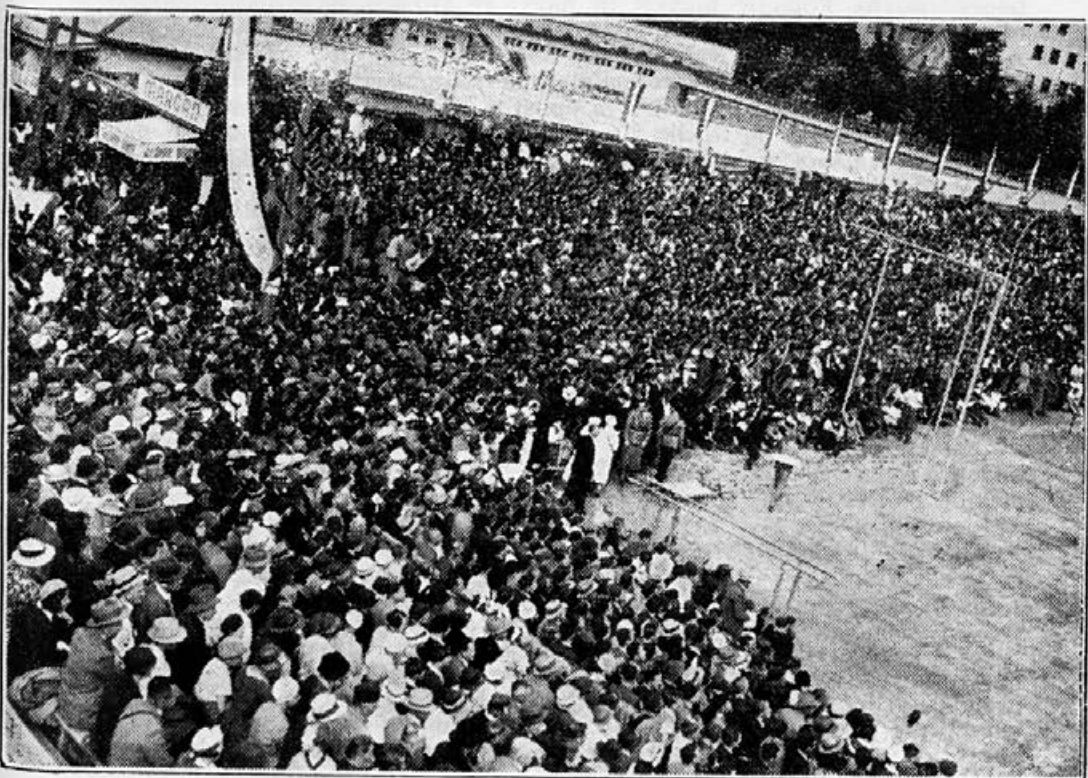
Jediniče moje, mi ove godine ne ćemo imati Božića. Naš tata je noćas umro u bolnici. Mi ćemo posle podne da sahranimo našeg tatu.

Mala je Smilja ovu žalost razumela i Božić je preplakala na grudima svoje majke.

Gore:
Sa prošlog sleta
u Ljubljani: Veli-
čanstven nastup
3300 jugosloven-
skih Sokola

Dole:
Pogled na jedan
deo sletišta pre-
trpanog s gle-
daocima

Kako je postal Ce-na modrijan

Potovalec po Zapadu. Poslovenil I. G.

To se je zgodilo pri nas v Indiji, v svetem mestu Rangu. V kraju, kjer so skrivnostne pagode z zlatimi kupolami, zamišljenimi modrijani z visokimi svilnimi turbani, kjer imajo glavarji smaragdne, biserne in zlate zaklade, na kratko, kjer vlada modrost nad srečo.

Iz temne, s kadili odišavljene molivnice, v kateri se moreš v miru in sveti tišini pogovarjati z bogovi in jih prositi pomoči, je stopil ubogi Ce-Na, ki se je vedno trudil za svoje in drugih ljudi blagostanje. Postal je, si nataknil sandale, ki jih je pustil zunaj svetišča, da bi ne onesnažil svetega kraja s cestnim prahom, in odšel po stopnicah izpred pagode na široki trg, kjer je smrdelo po mrhovini in odpadkih in so se izprehajale svete krave sem in tja.

Začuden je obstal. Iz ozke ulice so drli ljudje za krasnim mladeničem. Bil je na pol gol. Polt je imel temho. Mišice so mu bile krasno razvite. Bil je postaven mladenič. Krasotec, kakršni so gotovo dobri duhovi, ki strežejo bogovom v nebesih. Množica je pritiskala nanj. Navdušena je bila zanj, ki je bil podoben bogu moči.

Nekdo je skočil iz množice, se vrgel mladeniču pred noge na obraz in zaklical: »Pozdravljen, o sveti Že-Jo. Izpregovori nam, ti novi poslanec božji, da te bomo čuli, da bo zvok s tvojih usten blažil naša ušesa in se bo naš duh opajal nad tvojo božansko besedo!«

Že-Jo se ni dal prositi. Obrnil se je k ljudstvu, dvignil je roko v znak, da želi miru, uprl je pogled k višnjevemu nebu, kjer ni bilo niti oblaka in s čistim, zvenečim glasom je spregovoril: »Vi ubogi moji! Vladajo vam modrijani, zato trpite. Hočejo vam obogatiti duha, pustijo vas pa, da vam telesa gnijejo. Pogledjte mene!« in napel je svoje mišice, da je zablestelo njegovo telo v žarkem soncu in je bilo kakor bronast kip, ki jih delajo na Zapadu. »Kakšna pa so vaša telesa? Res, da so vaši duhovi veliki, toda kaj vam koristijo, ko pa so vaša telesa majhna in drobna! Mar si z duhovi krepite in redite svoja telesa? Zaradi tega opustite gledališke igre, pustite opevanje junakov in ljubezni do deklic, krepite pa si telesa. Skrbite za nje in duh se vam bo razvil sam po sbi, da bo večji, kot je sedaj!«

V tem se je približal Ce-Na in slišal te zadnje besede. Pomislil je in nato odkimal z glavo. Ljudje so to videli in so začeli mrmrati. Ce-Naja pa to ni motilo, ampak je pazno poslušal dalje Že-Joja.

»To je moj nauk. Poslušajte ga in se ravnajte po njem. Med vami so taki, ki vas hočejo učiti in ki hočejo uveljaviti svoje nazore. Ne poslušajte jih. Njim svetujem, naj ne trdijo svojega, naj ne bodo preveč ponosni nase, naj si izpodbijejo voljo in naj se mi podvržejo, sicer —! Vsi morate biti prežeti z mojim naukom, vsi morate le nanj misliti. Pustite vaše modrijane, ki vas uče kaj drugega ali pa vas hočejo voditi po kaki drugi poti. Ni drugega pravega nauka razen mojega!«

Ce-Na pa ni bil enakih misli. Ni mu šlo v glavo, da bi moral popolnoma opustiti duha in bi si moral le kópati telo v mrzlih in toplih vodah, ga maziliti z dišečimi olji in večati mišice, vse drugo pa bi moral pustiti vnemar. Zato je zopet odmajal z glavo. To pa je sedaj zapazil Že-Jo. Obraz se mu je pomračil, namršil obrvi, pokazal je z roko na Ce-Naja in dejal: »Tudi ta je eden izmed modrijanov, ker se ne strinja z mano. Spodite ga iz svoje srede in se ga poslej ogiblajte kakor gobavca.«

* Op. prevajalca: Znano je, kako so težko umljive nekatere indijske pravljice in kako globoko imajo skrito svoje jedro. Ena izmed takih težkih in nejasnih je tudi ta. Ce pa jo bosta ljubi bravec in bravka dobro premislila in večkrat prebrala, jo bosta doumela in duhova vajina bosta za resnico bogatejša. — Po morda pustem čitanju vama želim zabavo nad domišljavim Že-Jojem in pohlevnim Ce-Najem.

Množica je zgrabila Ce-Naja, ga podrla na tla in pretepla z bambusovkami. Na pol mrtvega so ga pustili v prahu na razbeljenih tleh.

Ko je Ce-Na ozdravel od batin in zopet šel med ljudi, so ga ti klicali z imenom modrijan in ga zaničevali.

Tako je postal Ce-Na modrijan, ali kakor pravijo na zapadu, filozof.

Jaz, ki sem potoval po deželah, kjer sonce na večer zatone in sem spoznal mnogo resnic, sem se smejal »preroku«, ki je prištel ubogega Ce-Naja med modrece le zato, ker je mislil z lastno glavo in ni hotel na slepo verjeti »božjemu poslancu«. Prepričan sem, da Že-Jo sam ni vedel, kaj pomeni beseda modrijan.

Vuk Stefanović Karadžić

17 o. m. ponovno su osvežene uspomene na jednog velikog genija našeg jugoslovenskog naroda, na velikog graditelja naše rasne jugoslovenske kulture Vuka Stefanovića Karadžića. Tog dana osvećen je dom, malena seoska kućica, baš na istom mestu gde je pred stotinu i pedeset godina bila kućica u kojoj se je rodio taj veliki um našega naroda.

Što Vuk Stefanović Karadžić znači za naš narod nije potrebno da se naročito ni ističe. Pre njega za naš narod malo je ko znao, a što je i znao to je bilo ono, što je naš narod prikazivalo u crnom svetlu u stranim zem-

ljama i narodima. — On se je svom snagom dao na to da postane narodni jezik našega naroda i književni jezik sviju Jugoslovena. Zbog toga je napisao gramatiku našega jezika i veliki rečnik, koji je i sada jedinstven u našem narodu. Sakupljao je narodno blago: narodne pesme, priče i poslovice i s njima upoznao strani svet, koji nas je nakon toga upoznao u pravom svetlu i počeo drukčije da nas sudi. Sav njegov rad i sva njegova dela utirala su put našem konačnom duhovnom i političkom ujedinjenju. Ličnost velikog Vuka može se postaviti na prva mesta naših nazaslužnijih velikana.

Vuk Stefanović Karadžić

Obnovljena kućica u kojoj se rodio
Vuk Stefanović Karadžić

Naši pesnici

Nakon sleta

Jose Matešić, *Generalski Stol*

Još nam dušom pjesma ječi
Iz Ljubljane naše,
Nema pera, nema riječi,
Da vjerno prikaže:

Onu radost, zanos divni
Jugoslavskih ptica, —
Slavu velju — triumf silni
Slavskih Sokolića.

Sokolovi u Ljubljani
Zagrmiše svima:
»Domaja se složno brani,
Gdje Sokola ima!«

Braća Česi i Slovaci
Združeni u slavlju,
Pokazaše ko junaci
Snagu silnu, lavlju.

Sve Slovenstvo vjek će znati
Čuvat svome rodu:
Ideale, koje plati —
S krvlju za slobodu.

Zadrhtaše dušmani
U divljemu bijesu,
Kada slavski složni sini
Zagrmili jesu:

»Prisižemo zavjet vječni
Jedinstvu i Kralju;
Živ ćemo vazda srećni
U svom zavičaju.

Ostaće nam što je naše
Za vječne vijekove,
Jer nam majke rodu daše
Hrabre Sokolove!

Našem naraštaju

Dr. V. V. Račić, *Beograd*

Celog sveta istoriju traži,
Prošetaj se ko u perivoju,
Pa zapamti da istina važi:
Postaraj se razumeti svoju!

Svakom bratu kao i nebratu
Nek' na domu procveta mu sreća,
Al' u našem odabranom jatu
Leži sreća i bolja i veća!

Kol'ko beše teškoća i muka
Dok državni izbi oblik prvi,
Kol'ko beše primernih pouka,
Pa nesloga ipak sve to smrvi!

Al' se ipak nakon iskušenja
Našlo dičnih besmrtnih sinova
Glasovitih s uma i poštenja,
Te vaskrsnu država nam s nova.

Slavni li su i slavni im dani
Uz Božiju i Milost i Volju!
To su dali naši velikani
I na bojnom i na umnom polju!

Danas s nama oni davno nisu
Al' nam mnogo u amanet daše,
Ipak tu su na doglednom visu
I gledaju nas i trude naše!

Bližimo im, — zar rodbina nismo?
Bližimo im, — što ću više reći!
Velikane naše imali smo, —
Zar potomci neće biti veći?

Pleme naše dično ponosito,
Ne oступaj nikad sa branika, —
Pleme naše, ostaj plemenito,
Budi rodu i ponos i dika!

Pesem tiha krog odmeva,
ko veslamo čez valove,
a Jadransko morje seva,
zlate gledamo bregove.

V mesečini bajna mesta,
dvigajo se iz daljav,
daleč pelje sinja cesta,
sega do neba višav.

Mi po njej hitimo dalje,
kje je smoter, mar ni mej?
Ni jih, saj so drzne duše,
v večnost silimo naprej!

Pesem tiha krog odmeva,
ko veslamo prek valov,
lunica skrivnostno seva,
lije božji blagoslov.

Osel levožer

A. Francevič, Ljubljana

Kopitnil osel Leva kralja je nekdam,
poročajo nam basniki.
Da dolgouhi sivko leve žre kedaj,
poročajo nam časniki.
A Milka ti, ki brati ne umeš,
dogodbico lahko pri meni zveš.

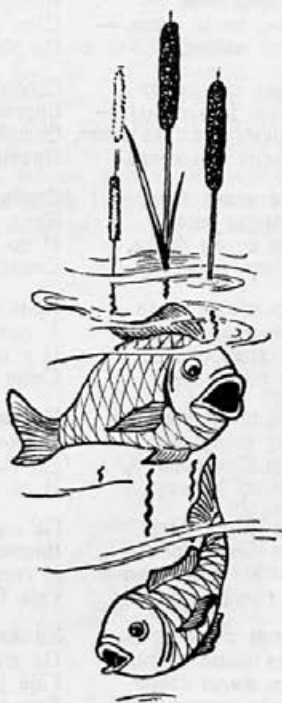
Iz Sredca vrača se sejmar na oslu.
Vesel po dobro dokončanem poslu
kupi v mislih rožni vrt sosedov,
menjava z novim stari kožuh dedov,
a nekaj še v hranilnico odpade,
saj tam imajo tisočaki mlade.
In tak je čar debele listnice,
da videl vile ni Zavistnice,
ki bleda pot mu je pretekla
in tiho kmetiča urekla.

Korak je len živalci dolgouhi,
ko se gredoč otepa sitni muhi.
Pa tudi možu glava je zaspana,
saj davi vstati moral je zarana.
Razjaha in na zemljo leže truden.
A naš seljak, čeprav le malo buden,
prešteje vnovič leve, bankovce,
oj bankovce, prehitre zmanjkovce.
Potem pa žar miline majske
zaziblje v sanjice ga rajske.

A skoraj v snu zagleda divjo zver,
pokonci šine: novcev pa nikjer!
Se morda moti?
Ah ne, prepotnikov ni v tej samoti.
Pa kaj uhač tako navdušen žveči,
mogoče ta je krivec vsej nesreči?
Šestnajstkrat tisoč levov — a iz gobca
požreku pala sta samo dva drobca!
Z jorjačo jame mu ravnati rebra.
Oslič ubogi, pisan si ko zebra!

V neznanskem besu kmet pretepa
vztrajno,
vlomiti hotel v živo bi blagajno.
A kaj, ko polna
je samo govna!

Skesan možak naprej domov potuje
in v glavi pozna se mu misel snuje:
»Previdnost, ti si vseh kreposti mati.
Da moral zdaj šele sem to spoznati!«

Na uveloj travi kraj žutog jasmína,
Dok je sunce sjalo sa nebeskog svoda
Sjedio sam tužan misleć na sudbinu
Pogaženog bijednog jugoslavskog roda.

Vrele moje suze kapale su nice,
Da natope zemlju slavnih pradjedova
Usta su mi tiho šaptala molitvu
Za sagnjile kosti kosovskih grobova.

Misli moje crne tamo su se krale
Nad Kvarnerom plavim, gdje se gordo
koči

Učka Gora, simbol istarske slobode
I osvjetnik gordi — Piavi i Soči.

Istro moja mila, nesretnice bijedna,
Žrtvo nezasitnih sinova Nerona,
Ti ne kloni duhom nego budno pazi
Spasit će te vrela krv Jugoslavena!

Југословенска Соколица

Иво Марковић, учитељ у Никшињу

Југословенка сам мала,
Словенског нашег јата.
У ком ево Богу хвала
Имам безброј дивних брата.

Југословенка сам права,
Зато име срце бије,
То је понос, то је слава —
То је нешто најсветије!

Југословенка сам дична
Из соколског јата птица —
За л'јет спремна, за л'јет вична,
Јер сам хитра Соколица.

Соко ми је драги тата,
Соколица мајка мила,
Па је мени седам брата,
Соколова породила...

Мога дједа свако знаде
К'о Сокола предводника.
Он у боју храбро паде
И постаде роду дика.

Моји стари прадједови
За Слободу свету ову
Као храбри Соколови
Крстарише по Косову.

По Косову битка била,
Ту се бори Соко први —
Све док сломи своја крила
И проли се море крви!

Потамни нам слава права
Та Слобода наша света,
Оствари се жељи стара
После борбе петсто љета.

Ко оствари? Ко поврати?
Ах, Слободу нашу милу!?
Што се крвљу скупо плати
Гдје имасмо такву силу?

Ко освети људе наше,
Историја што их слави?
Што се храбро жртвоваше
На Косову и Крбави!

Слобода је повраћена...
Вратнише се Југовићи,
Отаџбина дјеца њена
Праунуци Соколићи.

Слободе се пјесма хори
Кроз планине наше свете,
И по пољу и по гори
Соколови храбро лете!

Кроз витешке наше горе
У гњезда се испилише,
И у освет ране зоре
Своја крила раширише!

Крстарише све до Шаре,
Проклетија и Комова;
До Планине оне Старе
И до врха Осогова!

Па одатле преко ст'јена
Високога Дурмитора,
И гордога до Ловћена
Гдје Слободе сјаше зора.

Ка Авали јато оде
Па до врха, до Рудника,
Гдје је гњездо од Слободе
Тополског нам мученика!

И огњиште пуно жара,
Из кога се ватра пуши
И та ватра чудо ствара,
Јер варварске ланце сручи.

Преко поља, преко гора,
Од Вардара до Триглава
До Јадрана плавог мора,
Поврати се стара слава!

Испод плава ведра неба
Соколови наши лете,
Они св'јесно како треба
Испунише аманете.

Лете јата увисоко
На лагана своја крила.
„Здраво! да си“, кликће Соко
„Домовино, моја мила!“...

Боже свети, дај нам снагу
Југословенка те твоја моли
Домовину нашу драгу
Ти помози и заволи!

Поживи нам нашег Краља!
Југ'славенски народ мили;
Да би и ми како ваља
У слободи срећни били

Сложи браћу једне крви,
Да им срећно сунце сјаје!
Да им слога напр'јед први
И све редом нараштаје!

Боже свети... чуј нам жеље,
Подај љубав, слогу свима!
Подај здравље и весеље
Југ'словенским Соколима!

Јачајмо се!

Јачајмо се тјелом
Истакнимо дјелом!
Нагонимо браћу,
Да се посла лаћу!
Прикупимо снаге!
Отаџбине драге,
Бранимо границе
Од похлепне птице.

Милан Вукић, Српске Моравице

Што нам браћу тлачи
По Истри харачи;
И нама се прети
Овај душман клети.
Зато, браћо мила,
Раширимо крила.
Вјежбом се јачајмо!
Ником се не дајмо!

Na ljubljanskem izprehodu

Fr. Rojec, Ljubljana

Ko se zdaj sprehajam po Ljubljani,
že izza dijaških let mi znani,
z radostnim ponosom občudujem
kрасne izpremembe ulic in mostov,
a še z večjo vנemo se radujem
ob množini novozidanih domov,
med katerimi najvišje hiše že
poleg nebotičnika sedaj stoje.
In tako prestolnica se naša
vedno bolj razširja in okraša;
s časom pa v svetovno jo prvenstvo
bo

lahko še povzdignil njen napredek,
če postane naš sovražnik za mejó
miroljuben in zato bolj redek.
Ker pa znano ni, kedaj se to zgodi,
ker o vojni spet se piše, govori,
v duhu se sokolskem državljani vsi
ohrabrimo in vsi v bratski slogi
najsvetejši brambovski nalogi,
domovini poklonimo vse moči!

Kužek in kunci

(Baseh)

A. Francević, Ljubljana

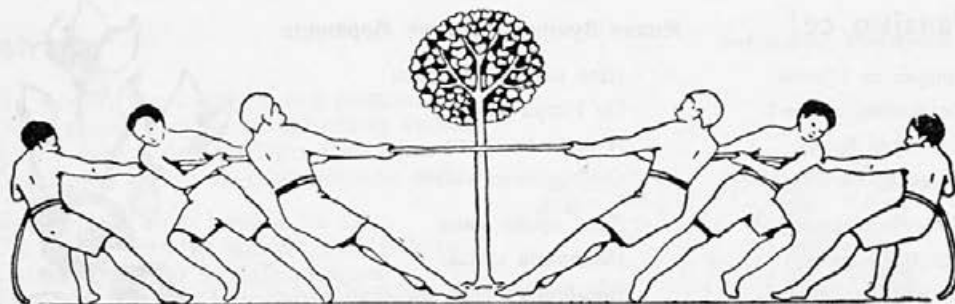
Kunci kunčevali so v ogradi.
Kratkorepi, kakor po navadi.
Kratkorepci kratkega razuma
plašili so vsakega se šuma.
Kraljeval jim krakar je kraljik,
ki za rod svoj ni se strašil brig.
Dolgouh in tankosluh,
nikdar za nevarnost gluh,
vedno je sovraga vohal.
In še kadar je drnjohal,
hotel ni zatisniti očesa:
»Kaj, če se na nas podro nebesa!«

Neki dan oprezno gloje
storžek tik kolibe svoje.
Kar potegne zgoraj moćna sapa:
tok! tok! kostanj trd na krov mu kapa.

Zajčji kralj se v zrak ozira:
»Joh, nebo, nebo se nam podira!«
Cvili, bega na vse kriplje,
burno mu srce utriplje,
a za njim podé se po ogradi
kot iz uma zajci stari, mladi,
da uidejo uimi,
ki razgraja zdaj nad njimi.

Gonjo gleda gospodarjev pes,
ki se mu je zajčji zarod ves
rad posmehoval zastran ušes,
še za psa prekratkih, prav zares.
»Ho, ho, hov, oј kunčevska ti zmeda,
vsega kriva tvoja je neveda.
Dober sluh imeti — lepa stvar;
prav razbrati — pa še boljši dar!«

Radovi našeg naraštaja

Izlet u Omiš

Olga Radin, Vel. Kikinda

U jedan i po po podne podosmo iz naše sokolske barake. Polazak s motorima bio je zakazan u 2 sata. Stigosmo na pristanište malo pre 2 sata. Motorni čamac je već bio pun veselih izletnika. Kapetan zazvoni — 2 sata! Neki još trče da ne bi zakasnili. Konačno krenusmo s pristaništa Kaštel Stari.

Lađica je bila prepuna; u njoj se smestio čak i jedan prodavač sladoleda. Ovaj je imao pune ruke posla, jer je bilo veoma vruće. Iz naše kolonije je pošlo nas desetak mladih i jedna gospođa. Uzeh mesto uz ogradu lađe. Motor je rezao more. Približavali smo se Marjanu.

Okrenula sam se još jednom da vidim sedam mirnih kaštela i našu baraku u jednom od njih. Zatim stadoh posmatrati ponosni Marjan. Uskoro se na vidiku desno pojavije Divulje, a na levo Solingrad slavnog Deoklejana. Visoko nad Solinom se uzdigao stari grad Klis.

Prodosmo kanal. U daljini se ukaza naš lepi Split i engleska sredozemna flota. U meni se probudi radoznalost za ovom čuvenom flotom. Plovili smo između njihovih brodova, mahali im, ali na moje iznenađenje, oni su stajali i radili dalje svoj posao sasvim hladnokrvno, kao pravi Englezi.

Ostavismo i Split za sobom. S nestrpljenjem očekivamo da ugledamo cilj našeg izleta, da ugledamo Omiš. Posle tri sata vožnje, opazismo Omiš u podnožju strmih i potpuno golih planina. Omiš me je zadivio! Najzad stigosmo do pristaništa. Prvo odosmo da razgledamo dom Jadranske straže, a zatim druge delove Omiša. Videsmo i ušće reke Cetine.

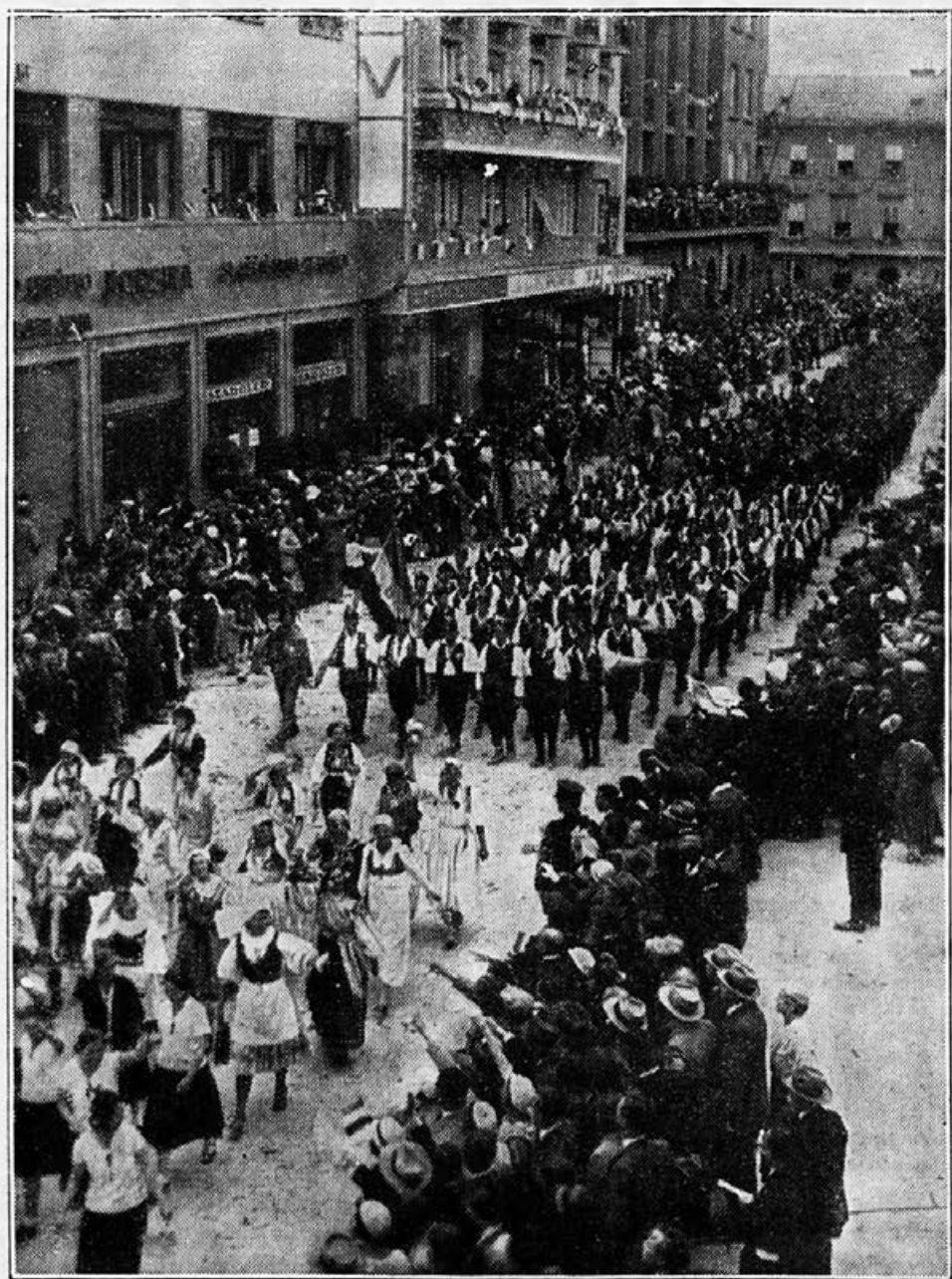
U šest i po časova podosmo natrag. Raspoloženje sviju izletnika bilo je izvrsno. Iako je naša lađica bila tako reći prepuna, našlo se mesta za igranje. Jedna simpatična Dalmatinka me je zamolila za jedan valcer, najposle smo igranje završili s kolom, omiljenom igrom sviju Šokola.

Mrak je bivao sve gušći. Odvojila sam se od društva i sela uz ogradu broda da bih mogla sva da se predam posmatranju tog divnog predela i razmišljanju. Beše već sasvim mračno. Tamo daleko se video osvetljeni Split i engleska flota. Mesec se ogledao u morskoj površini. U lađi se čuo žagor i pevanje. U mislima sam uporedila ovaj prizor s plodnom banatskom ravnicom — zemljom u kojoj sam se rodila. »Ah, mislila sam, koliko je ovde lepše!«

Ovaj prizor je bio veličanstven! More potpuno mirno, nebo posuto zvezdama, mesec čiji se sjaj vidi na morskoj površini, planine koje se uzdižu kraj obala kao kruna svega toga — Split u noćnom odelu, s mnogim svetiljkama! Zar se može nešto lepše zamisliti?!

Nažalost je naša lada brzo plovila, nisam ni primetila kako je vreme prolazilo. Stigosmo opet u Kaštel-Stari; oni koji nisu bili s nama na izletu, dočekaše nas na pristaništu. Nismo imali dovoljno reči da im ispričamo sve svoje lepe utiske s ovog izleta.

Teško mi je kad pomislim da ima još mnogo Jugoslovena i Sokola, koji nisu videli naš lep Jadran. Pohitajte, sestre i braćo, da vidite i zavolite taj divni kraj naše mile Domovine!

I pokrajinski slef u Ljubljani — Seoski Sokoli i Sokolice u povorci

GLASNIK

I. medzletne tekme SSKJ so se vršile letos ob priliki pokrajinskega zleta v Ljubljani in sicer 25., 26. in 27. junija. Tekme, razen tekem posameznikov v tekih, so se izvršile v vzorni disciplini ter v najlepšem redu, kljub temu, da je vreme nekoliko nagajalo. Bile so do sedaj največje tekme jugoslovenskega Sokolstva ne-le po številu tekmovalcev — tekmovalo je 1021 članov in 395 članic, temveč tudi po kakovosti, redu in izurjenosti. Tekme so obsegale: 1. Tekme posameznikov (članov in članic) za prvenstvo Saveza SKJ, 2. tekme vrst članov in članic višje, srednje in nižje stopnje; tekme članov vrst nižjega oddelka so bile razdeljene v dve skupini: I. z orodjem, II. brez orodja, 3. tekme župnih vrst v posameznih panogah tekov, skokov, metov in v plavanju, 4. tekme članov posameznikov v šestboju in desetboju, 5. tekme posameznikov v skokih, tekih, metih, plavanju in skokih v vodo. **Kraljev meč si je priborila vrsta Ljubljanskega Sokola.**

Sokolsko društvo Pag. Sokolsko društvo Pag priredilo je 16 avgusta o. g. svoj godišnji javni nastup. Ukupno je nastupilo u svim tačkama programa 110 vežbača. Sve tačke programa uspele su upravo neočekivano. Napose treba naglasiti izvedbu simboličke vežbe uz pevanje »Tamo daleko« od brata A. Bačića, koju je izveo muški i ženski naraštaj i koji je opravdano bio nagrađen svestranim i oduševljenim odobravanjem publike. J. G.

Spomin na 25-letnico septembrskih dogodkov v Ljubljani. Pred 25. leti v septembru je imela narodno obrambna šolska družba sv. Cirila in Metoda glavno skupščino v Ptuj. Tamkajšnji Nemci in nem-

čurji so napadli skupščinarje na najbolj tolovajski način: zmerjali so jih z nesramnimi izrazi, pljuvali so vanje, obmetavali jih z gnilimi jajci in črnilom ter jih tudi dejansko napadli. Vsa slovenska javnost se je tedaj dvignila in protestirala proti germanskim nesramnostim in zločinom. Avstro-ogrska oblast, ki je takrat vihtela svoj črnožolti bič nad Slovani, je seveda ščitila vse, kar je bilo nemškega. — V Ljubljani so se v protest ptujskim dogodkom vršile demonstracije, pri katerih so dali narodno zavedni Slovenci duška svojemu ogorčenju. Pri tem je bilo več žrtev, med njimi smrtni žrtvi Lunder in Adamič. V prvih vrstah v borbi za narodne pravice so bili Sokoli, ki so jih mnogo vrgli v ječe in preganjali. Med njimi je bil tudi navdušen sokolski delavec brat Vindišer, ki je kmalu potem, ko so ga izpustili iz ječe, umrl zaradi prestanega trpljenja. Septembrski dogodki 1908. leta so povzročili, da se je narodna zavednost med Slovenci še bolj utrdila in da je postal odpor proti avstrijskemu tiranstvu še večji.

V spomin na 25-letnico ptujskih dogodkov so se vršile letos 8., 9. in 10. septembra v Ptuj spominске svečanosti, ki jih je organiziralo v prvi vrsti tamkajšnje sokolsko društvo ob sodelovanju Ciril Metodove družbe, Narodne odbrane in drugih nacionalnih društev. Zbralo se je do 10.000 naroda, ki je manifestiral za sokolsko idejo ter narodno in državno edinstvo jugoslovenskega naroda. Sokolsko društvo je ob tej priliki razvilo naraščajski prapor, dar Nj. Vel. Kralja Aleksandra I. Popoldne 10. septembra se je vršila na lepem letnem telovadišču ptujkega Sokola prav dobro uspela telovadna prireditev, pri kateri so nastopili močni oddelki članstva, naraščaja in dece. Ptujске svečanosti so pokazale, da se sokolska ideja in razumevanje pravega jugoslovenskega pogloblja in širi v slovenskem delu ujedinjenega naroda. Mladina, in posebno sokolska, naj koraka naprej, ker na njej je bodočnost jugoslovenska in vseslovenska.

Manifestacija za lužičke Srbe. 5 jula ove godine priredila su udružena slovenska društva iz Mlade Boleslave u Češkoslovačkoj na jednom brdu u okolini Mnihova Hradišta manifestaciju za pomoć lužičkim Srbima. Na toj manifestaciji je učestvovalo preko 30.000 ljudi, te su govorili zastupnici sviju češkoslovačkih stranaka, Jugosloveni, Rusi i t. d. Govornici su isticali da nas ovo ozbiljno doba zove na obranu slobode najmanjeg slovenskog plemena i da od nas traži da postavimo slovensku uzajamnost na najvidljivije mesto naših političkih i kulturnih težnja. — Lužica je pokrajina u srednjoj Nemačkoj između Odre i Labe; zauzima 12.780 km², te broji 240.000 stanovnika; razdeljena je u Gornju i Donju Lužicu. Lužički Srbi ostatak su nekada jakog slovenskog plemena (Polapski Sloveni), a Nemci su im svojim bezobzirnim, nekulturnim ugnjetavanjem i određivanjem u toku mnogih godina smanjili broj na oko 170.000 duša. Nedavno im je Hitlerovo »Treće nemačko carstvo« ukinulo sve njihove novine, pa i »Sokola«, koji se vrlo lepo razvijao, te podržavao nacionalnu svest među Lužičanima.

Zajednički rad Sokola i sportskih udruženja u Češkoslovačkoj. Češkoslovački Sokolo i Češkoslovački amaterski lakoatletski savez rasposlali su krajem aprila o. g. svim svojim članovima poziv da ulože svu svoju snagu, kako bi zajednički rad Sokola i lakoatleta, koji je morao da započne u prošlom junu, urodio što boljim plodovima.

Zajednički rad kaže poziv, ugovoren je pre svega u korist celokupnog češkoslovačkog naroda da telesni odgoj bude što dublji i da međusobni odnošaji onih, koji se ovim odgojem bave, budu što uži. Iako idu različitim putevima, nastoji i jedno i drugo udruženje da se gimnastika goji kod njih što bolje i što smotrenije i da prođe u najšire slojeve naroda.

Zajednički rad valja započeti tim da se sporazumeju predstavnici pomenutih udruženja o zajedničkom postupku. Pre svega valja se sjediniti glede datuma namevanih priredjenja, kako bi se u jednu ruku izbeglo sukobima, te bi se u drugu ruku mogla priredjenja međusobno popunjavati. Prirediti valja zajednička takmičenja u svrhu propagande za gimnastiku i sport. Nadalje valja da se društva uzajamno potpomažu uzajmljivanjem igrališta, kod pridobivanja igrališta pa i savetom u svakom pogledu. Uzajamni rad neka se proteže i na škole za takmičare, trenere i sudije, nadalje i na dodeljivanje sudija kod takmičenja.

Oba udruženja očekuju da će ovaj zajednički rad znatno podići narodno zdravlje i da će doneti mnogo koristi domaćem sportu.

23.000 učenika u srednjim školama u Pragu. U Pragu je 40 srednjih škola, i to 21 realna i reformna realna gimnazija, 10 realki, 5 gimnazija i 4 učiteljske škole. Češki kao nastavni jezik je u 5 gimnazija sa 1742 učenika, 5 realki i reformnih realnih gimnazija sa 5951 učenikom, 9 realki sa 2374 učenika i 3 učiteljske škole sa 411 učenika. Nemački kao nastavni jezik je u 3 realne gimnazije sa 1081 učenikom, 1 realka sa 21 učenikom i 1 učiteljska škola sa 147 učenika. Po jedna realna gimnazija ima ruski (196 učenika), francuski (146 učenika) i engleski nastavni jezik (51 učenik). — Zanimljivo je, a za učenike ni malo pohvalno, da zastaju za svojim drugaricama i na školama s češkim i s nemačkim nastavnim jezikom. Palo je 92% učenika i 51% učenica. I u manje povoljnom napretku prednjače učenici sa 10%. Najgore je prošao peti razred, gde je palo 145% učenika i 75% učenica!

Žrtve svetskog rata. Neki švicarski naučnik, profesor statistike i narodoslavlja, izdao je knjigu o haranjima što ih je prouzročio svetski rat na stanovništvu sviju zemalja na svetu: Francuska Republika je izgubila 1,320.000 vojnika, 500.000 civilista, ukupno ima 1,820.000 ratnih žrtava. Velika Britanija ima ih ukupno 1,036.000, Italija 1,171.000, Srbija i Crna Gora 775.000 (među ovima 450.000 civilista), Rusija je izgubila 5,350.000 vojnika, 5,050.000 civilista, ukupno ima dakle 10,400.000 žrtava rata i revolucije. Celokupan, naravno samo približan broj sviju ratnih žrtava iznosi 13.055.000 vojnika i 28,379.000 civilista, dakle 41,434.000 ljudi.

25 grama radija za 12 godina. U češkoslovačkoj tvornici za proizvodnju radija, u Jahimovu, dobiveno je nazad 12 godina »samo« 25.468 miligrama, t. j. oko 12 i po grama elementa radija. Tu količinu mogli bismo mirne duše smestiti u džepu svoga prsluka, kad bismo naravno hteli da metnemo na kocku svoj život. Ma da je, naime, po svojoj težini tako neznatna, sadržava ona mala množina ogromnu snagu; ova snaga može izvršiti strahovita razaranja kakva ne može nijedna druga tvar ni približno. No u Jahimovu nije dobiveno zaista 25 i po grama čistog elementa radija, nego je to samo proročunana sadržina radija u 64.279 miligrama dobivene radijeve

solu. Kraj Belgije nije do sada u Evropi nijedna druga država proizvela ni približno tolike količine ove čudotvorne tvari.

Jedno madžarsko selo. Jedno između mnogih zove se Đulavar. Od njegovih 11 tisuća jutara zemlje pripada 9200 jutara grofu Almasiju, 300 jutara vlasništvo je opštine; tako je preostalo samo 1500 jutara za 4500 stanovnika. U početku prošle zime bile su 303 porodice bez posla i kruha, u martu ove godine gladovalo je 70% porodica, i to u vrlo plodnom predelu.

Stariji nego Metuzalem. Negde u Kini umro je najstariji Kinez, pa sigurno i najstariji čovek na svetu. Bilo mu je 256 godina, a bio je nalik na starca od 70 godina. Zvao se Lihindun, trgovao je s mirodijama. Rodio se 1677 god., te je imao mnogo žena. Za njim je plakalo 70 unuka i praunika, najmlađemu je bilo 70 godina. Lihindun je tvrdio da zahvaljuje svoj dugi život jednoj retkoj biljci kojom se hranio.

Najbrži voz na svetu bila je do nedavno kanadska pacifiistička železnica, koja je vozila brzinom od 133 km na sat. U Engleskoj imaju sada voz koji vozi 138 km na sat, a na pojedinim delovima pruge može pače postići brzinu od 153 km.

Mačke mogu i u tmni razlikovati boje. To je ustanovio neki naučenjak na ovaj način: Mačkama je pre svega sigurno prekinuo čulo mirisa, onda ih je naučio da su svojim šapama hvatale samo komadiće mesa prirodno crvene boje ili modro bojadasane. Zatim je ostavio mačke te su oglasile. Kad im je onda bacio mesa odbile su ne samo danju već i noću komade mesa drukčije boje nego spomenute, a da ih nisu nikako možda istom birale; uzele su crvene i modre komade odmah, bez ikakva pomišljanja. Time je jamačno dokazano da mogu mačke razlikovati boje i u tmni, gde čoveka oči potpuno izdaju.

Glasnici proleća. Ovaj uobičajni mirnovni pozdrav poslala su deca iz Walesa u Engleskoj deci celoga sveta na dan 18 maja o. g. kao »dan dobre volje«: »Mi, deca iz Walesa, pozdravljamo Vas ponovno najsrdačnije na dan dobre volje. U ovo proletno vreme godine 1933 milioni su dece na celome svetu nesrećni, jer su njihovi očevi i braća bez posla. Mi ne razumemo, zašto ima toliko jada na svetu, koji je tako lep, i toliko oskudice na svetu, koji je tako bogat. Mi verujemo, da bi to bilo drukčije, kad bi svi narodi, kojima mi svi pripadamo, kao članovi jedne porodice zajedno živeli i zajedno radili, pouzdavajući se jedan u drugoga i zajednički uživajući bogatstva

naše zemlje. Mi verujemo i to, da možemo svojim mišljenjem doprineti tome da pronikne svet ovaj novi duh. Ujedinito se, dakle, na ovaj dan dobre volje milionima i opet milionima u neodoljivoj želji za mirom među narodima. Jakom verom, koja može gore da premešta, naše će osećanje svet promeniti.« — **Takva omladina** pobuđuje nadu na povratak boljih vremena.

Za šalu

Mala Katica vidi, kako suseda kupuje svoje dete. Bacivši pogled na svoju lutku, koja je bez ruku i nogu, upita Katica: »Imate li već dugo tu bebu?« — »Tri meseca.« — »Pa kako to da ste je tako dobro sačuvali.«

Valja biti spretan. Gospodin profesor je upravo hteo da uđe u školsku sobu, kad ga saleti osmogodišnji mališan: »Ja sam brat Milice Radićeve — možete li mi, molim vas, kazati, hoće li proći u matematiци?« — »Pa zašto ti to hoćeš da znaš?« upita gospodin profesor. — »Oh, juče sam čuo, gde je Milica kazala svojoj prijateljici da bi dala 20 Din, kad bi znala hoće li proći — i tih 20 Din meni bi vrlo dobro došlo.«

Dobri gospodin profesor. Gospodin profesor dođe kasno na večer kući te ide, a da ne zapali svetla, u svoju spavaću sobu. Iznenada se zapanji i vikne: »Ko je tamo ispod kreveta?« — »Niko!« bejaše odgovor u dubokom basu. — »Čudnovato!« progunda profesor, »ali ipak mi se činilo, kao da se nešto micalo ispod kreveta.«

Prefriganac. Karlo, sin trgovca, doneo je kući svoju prvu svedodžbu. Dao ju je ocu govoreći: »Evo, tatice, ovde ti šalje gospodin učitelj obračun.«

O jazavcu. Profesor predaje: Jazavac pripada u onu vrstu životinja, koje dolaze istom u tamnoj noći na dnevno svetlo.

Nevaljan dobar prijatelj. »Zar si ti još živ? Čuo sam da si već davno umro.« — »Na, ti si mi zaista dobar prijatelj — nisi dakle bio ni na mome sprovodu.«

Neće Bog da ga čuje. »Jovice, Jovice, zar zbilja ne možeš biti bar malko bolji?« — »Gledaj, majčice, svako veče molim se za to Bogu, ali on neće da usliši moju molbu.«

Iz uredništva

Ovaj broj »Sokolića« izišao je kao dvobroj za avgust i septembar. Zbog velikog školskog raspusta morali smo ovaj dvobroj izdati koncem septembra dok se svi srednjoškolci ne sakupe u svojim školama.

S ovim brojem počće »Sokolić« da se štampa u ćirilici i latinici, već prema tome s kakvim su pismenima pisani sami sastavci. Na to naročito upozoravamo naše saradnike i dopisnike.

Ovome broju prilažemo lepu umetničku sliku našeg saveznog starešine Njegovog Visočanstva Prestolonaslednika Petra, kao uspomenu na Njegovu desetgodišnjicu života. Braća naraštajci i sestre naraštajke neka s ovim lepicama slikama ukrase svoje sobe i svoje domove.

Već smo više puta upozoravali naše saradnike i pretplatnike da dovoljno frankiraju svoja pisma; zbog nedovoljnog frankiranja treba kod preuzimanja pisama nadoknaditi razliku i još platiti izvesnu globu.

Još nam uvek stiže gradiva, sastavaka u stihovima. Već smo više puta opominjali naše saradnike da većina tih sastavaka spada u koš, jer su mnogi i po sadržini i po samoj tvorbi vrlo loši ili nikakvi. Mi nastojimo, u koliko možemo, da te sastavke popravimo i da pokažemo barem dobru volju, kao što je pokazuju i naši saradnici, ali je vrlo često nemoguće doterati te pesmice tako, da bi bile valjane za tisak. Kušajte, braćo i sestre, svoju snagu u prozi, biće sigurno bolje. Stari Latini su već onda izrekli: »Poeta nascitur...«

S narednim brojem otvaramo u našem listu posebnu rubriku: Pošta uredništva. U toj pošti saopštavaće uredništvo pojedincima (početno slovo imena i prezimena i mesto stanovanja) zbog čega im nisu otštampani pojedini članci i sastavci, kada će biti objavljeni, zbog čega čekaju na štampu i t. d. Davaće se ujedno i kratke upute kako treba pisati, što treba izbegavati kod pisanja, a što treba da se naročito istakne. U toj rubrici odgovaraće se i na pojedina pitanja, koja budu postavljena uredništvu. Što je u vezi s pretplatom na »Sokolića«, to se treba izravno obraćati na upravu sokolskih listova. S uvađanjem ove rubrike prestaje izravno dopisivanje našeg uredništva s pojedinom braćom i sestrama, što molimo da se primi na znanje. Samo u izvanrednim slučajevima uredništvo će se dopisivati izravno, a ne preko gore spomenute Pošte uredništva.

U ovoj školskoj godini neka braća i sestre svojski nastoje da prikupe što više pretplatnika za naš naraštajski sokolski list »Sokolić«. Čim bude »Sokolić« imao više pretplatnika, tim će biti i bolji i po sadržini i po veličini.

Rešenja iz 6—7 broja »Sokolića«

Križanka I: Vodoravno: 1 Pelin, 2 Vas, 5 Apenini, 7 Voz, 8 Šal, 9 Amerika, 11 Vir, 12 Komar. — Navpik: 3 Ravan, 4 Pilat, 6 Lan, 10 Rim.

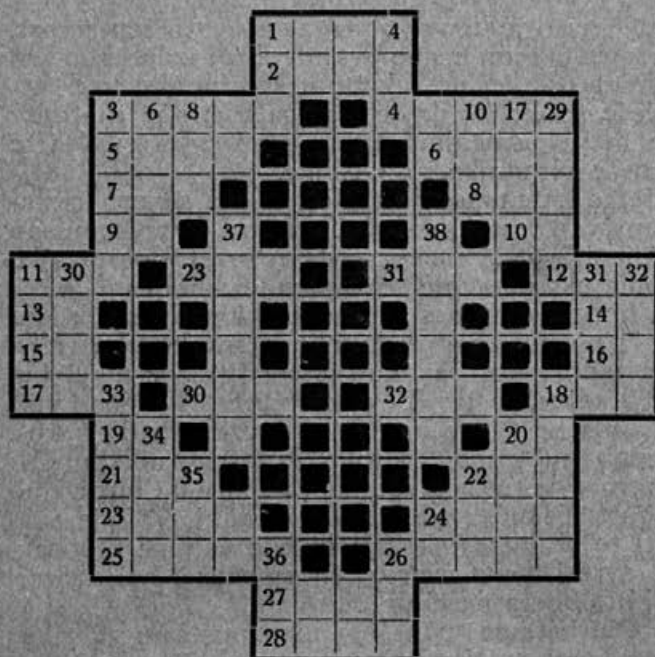
Zlogovanka »Ura«: 1—2 Al-pe, 2—3 Pe-ta, 3—5 Ta-go-re, 5—6 Re-ka, 6—8 Ka-var-na, 7—9 Var-na-va, 9—11 Va-lo-na, 11—12 Na-kit.

Popunjalka: Okomito: 2 A G, 3 Raka, 4 Cio, 5 Odra, 6 Ne, 7 Jelušić, 9 Mommsen, 11 Hasan, 13 Moloh, 15 Val, 17 Tur, 21 Ural, 22 Etat, 26 i 27 Vo. — Vodoravno: 1 Marconi, 8 Gaide, 10 Eh, 12 Kor, 13 Mo, 14 Lava, 16 Atom, 18 USA, 19 Ulm, 20 Šalu, 22 Eros, 23 In, 24 Rat, 25 He, 26 Varav, 28 Tolstoj.

Križaljka II: Okomito: 1 Auripigment, 2 Ga, 3 Umače, 4 Sen, 5 Tri, 6 Šic, 7 Egale, 8 No, 9 Aškerc Antun, 14 Udova, 16 Atena, 18 USA, 19 Rio, 20 Put, 21 Art, 25 Renta, 27 Imati, 32 Jes, 33 Are, 34 Sad, 36 Om, 37 Is. — Vodoravno: 1 August Šenoa, 10 Amerigo, 11 Ra, 12 Anica, 13 V K, 14 Uč, 15 La, 17 Puder, 20 Petar, 22 Iso, 23 Ćrc, 24 Gavro, 26 Tinta, 28 Ae, 29 Ma, 30 Et, 31 Njasa, 35 At, 36 Oterati, 38 Tomas Edison.

Križaljka

Sastavio naraštajac Milan St. Svirac, Orlovat

Vodoravno: 1 Pro-
tivno od svetlost. 2 Kovi-
soko diže glavu. 3) Kr-
stitelj Isusa Hrista. 4
Glav. grad jedne evrop-
ske države. 5 Reka i pla-
nina istog imena. 6 Lan-
nac (za kažnjenike) 7
Lična zamenica. 8 Prva
tri (3) slova jednog ime-
na (pod 29 okomito) 9
Uzvik. 10 Dva samoglas-
nika. 11 Vreme. 12 Po-
svojna zamenica. 13 Uz-
vik. 14 Domaći insekt
bez poslednjeg slova. 15
Upitna zamenica. 16 U
što se prežu konji. 17
Životinja »aždaja«. 18
Brat moje majke (bez
zadnjeg slova). 19 Do-
maća životinja. 20 Ne-
mački »na«. 21 Spis (tu-
dica). 22 Pokazna zame-
nica (padež). 23 Dosto-
janstvenik u Engleskoj.
24 Muško ime. 25 Zra-
koplav (tudica). 26 Gro-
movnik. 27 Kao i 6 vo-

doravno. 28 Prostor u kom se stanuje. 29 Ptica. 30 Veznik. 31 Nemački noga bez člana (fonetski). 32 Sitan insekt. — Okomito: 1 U muzici. 3 Hrabar, odvažan čovek. 4 Kao i 17 vodoravno. 6 Korisno stablo. 8 Lična zamenica (padež). 10 Mesto u Istri (Liburnija). 11 Voda koja teče. 17 Nije staro. 18 Moga sina kćer. 20 Bolni uzvik. 22 Francuski »takoder«. 26 Muško ime (gen.l). 29 Muško ime. 30 Isto kao i 2 vodoravno. 31 Pokazna zamenica. 32 Iskopina u zemlji. 33 Brdo kod Beograda. 34 Isto kao i 28 vodoravno. 35 Broj. 36 Deo glave. 37 Pripadnici Sokolstva. 38 Varoš u Sjedinjenim Američkim Državama.

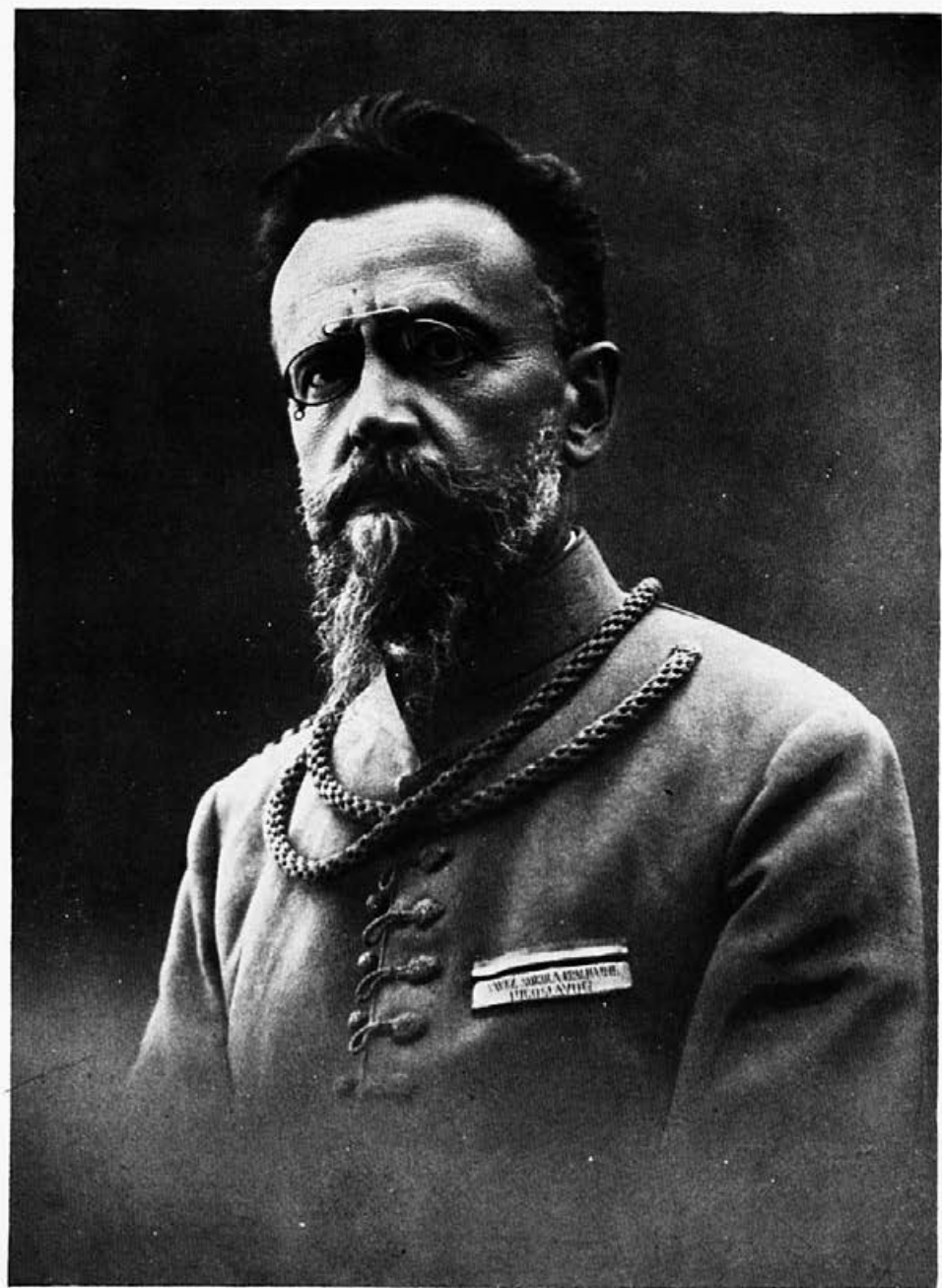
Popunjalica

Sastavio naraštajac Miodrag Arandelović, Vukovar

Vodoravno: 1) Muško ime.
5) Ptica. 9) Višoravan u Aziji. 10)
Muško ime (obrat.). 11) Dvoje. 12)
Ptica. 16) Muško ime. 17) Kratica
za apostol. 18) Ženidba. 20) Konj.
21) Mera za površinu. 22) Prilog.
23) Zamenica. 25) Upotrebljava se
u kuhinji (bez prvog slova). 27) Žen-
sko ime. 29) Grad u Zetskoj bano-
vini. 31) Predlog (nem.). 32) Veznik
(obrat.). 34) Predlog. 35) Domaća
životinja. 37) Hemijski spoj. 40) Zi-
tarica. 42) Muško ime. 44) Domaća
životinja. 45) Zamenica. 46) Majka.
48) Hemijski spoj. 49) Broj. 50) Grad
u Sremu. 30) Prodor, provalija. —
Okomito: 1) Drvo. 2) Narodnost.
3) Upitna čestica. 4) Zamenica. 5)
Začin jelu. 6) Oblik glagola »orati«. 7)
Novčanik. 8) Redovnik. 12) Do-
maća životinja (obrat.). 13) Posao.
14) Otok u Dunavu. 15) Reka u Ru-
siji. 18) Ona koja nađe je ... 19)

Div. 21) Muško ime. 24) Stanica u Pustinj. 26) Veznik. 32) Uzvik. 32) Kralj životinja. 33) Žensko ime. 35) Piće. 36) Zitarica. 38) Reka u Italiji. 39) Reka u Austriji. 40) Sportista. 41) Stupa u brak. 43) Zamenica. 45) Muško ime (padež). 47) Ukraš na konju. 48) Slovo u latinici.

Quincy

